

01577/1965

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

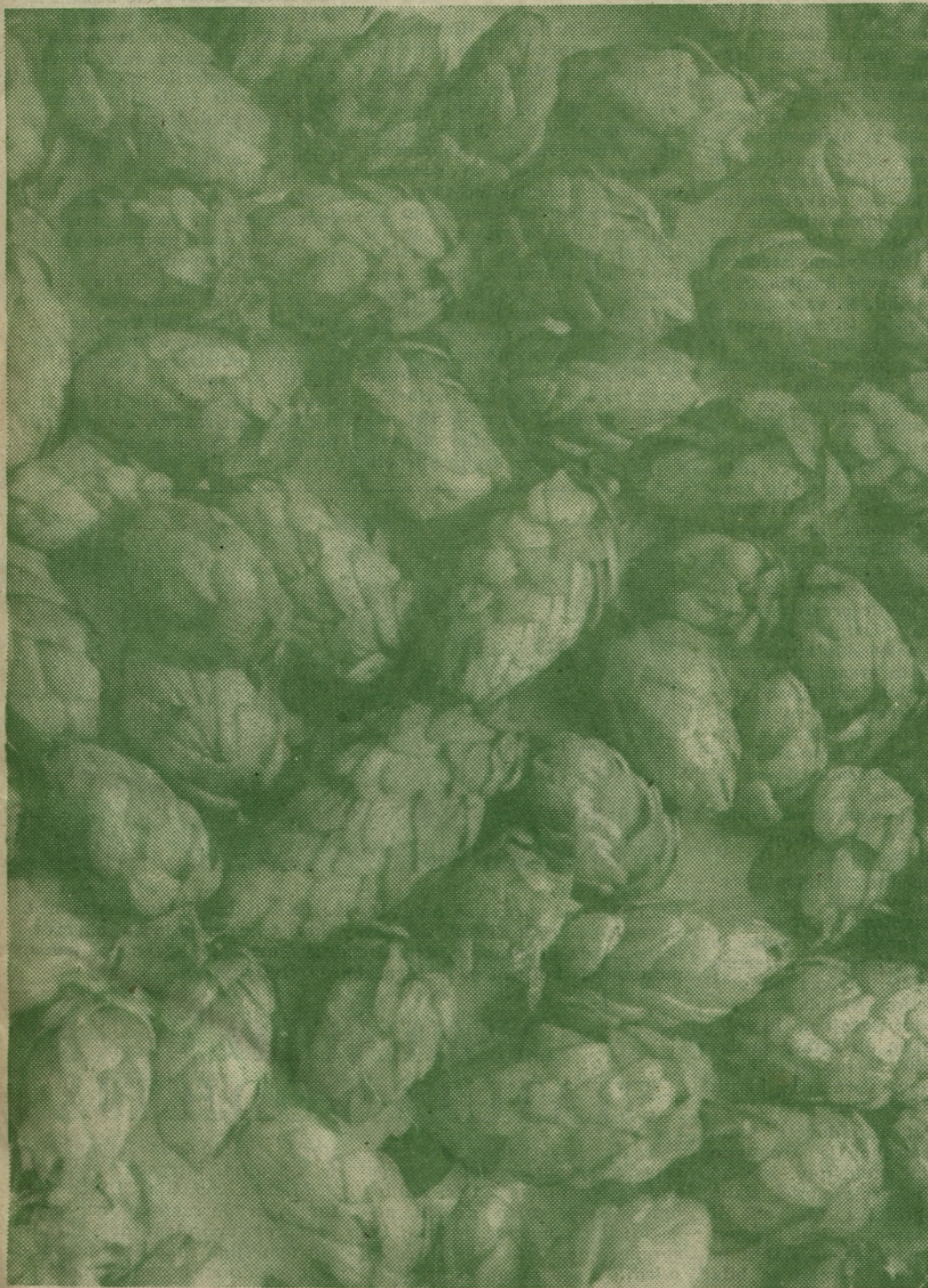
LETO XX

ZALEC, JANUAR 1966

STEVILKA 1

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 1.200 dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji »Celjski tisk« Celje.

Srečno v novem letu 1966

Leto 1965 je za nami. Ugotovimo lahko, da je bilo muhasto. Ponagajalo nam je zelo rado s pogostimi vremenskimi spremembami, z obilico padavin in slabo kmetijsko letino. Tudi našim kalkulantom, komercialistom in potrošnikom, katerih naloga je bila prilagajati se spreminjajočim pogojem gospodarjenja, ni prizaneslo. Za vse pa nikoli ni prav! V spominu nam bo ostalo predvsem po velikih spremembah, ki so v tem letu nastale. Zlasti kmetijci bomo lahko trdili, da smo v tem letu dobili osnovo za enakopravno gospodarjenje v sklopu vseh ukrepov gospodarske reforme.

Kljub težavam, ki so bile v preteklem letu zares velike, pa lahko z veseljem ugotovimo, da so kolektivi naših obratov in kooperanti obsežne naloge v glavnem uspešno opravili, za kar gre vsem priznanje.

S tem naši napori še niso pri kraju. Proces izvajanja gospodarske reforme je šele na začetku. Predvsem se bomo šele v prihodnjem letu srečali z vsemi težavami, ker bomo vlagali in želi na osnovi spremenjenih cen. Zato lahko pričakujemo nadaljnjih problemov in odgovornih nalog. Naša osnovna naloga bo proizvajati več kvalitetnejšega blaga v obdobjih največjega povpraševanja na tržišču po takšnih proizvodnih stroških, da bomo še nadalje konkurenčni na domačem in tujem tržišču. Ne samo tuje, tudi domače tržišče je vse bolj založeno, zahtevnejše in je zato tudi konkurenca iz dneva v dan močnejša. Pri tem moramo misliti, da je potrebno s prodajo ustvariti dovolj velika sredstva za kritje osebnih potreb proizvajalcev in skladov za nadaljnjo rast materialne osnove proizvodnje in drugih skupnih potreb. Tem nalogam bomo kos, če bomo nadalje razvijali specializacijo proizvodnje v lastnih obratih in v kooperaciji, uvažali intenzivnejšo proizvodnjo na zemlji in vključevali tehnično modernejša sredstva za delo, izpopolnjevali organizacijo dela in znanje delovnih ljudi ter

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

izvajali vse ostale ukrepe za večanje produktivnosti dela. Smele razvijanje sistema nagrajevanje po delu, ki naj bo čim bližje razmeram delovnega mesta, lahko stimulira procese intenzivnega gospodarjenja v naših obratih in hitrejšega izenačevanja delavcev v kmetijstvu z zaposlenimi v ostalih gospodarskih panogah. Naloga je toliko težja, ker bomo v prihodnjem letu pristopili tudi k uvažanju 42-urnega delovnega tedna.

Podobne naloge so tudi na področju kooperacije. Izčrpana hmeljišča, marsikje neodgovarjajoča živalska čreda in slabe ostale delovne priprave terjajo hitrejšo rekonstrukcijo proizvodnih zmogljivosti. Tudi tu je večja produktivnost osnova za boljše prejeme. S poglobljanjem kooperacijskih odnosov in

Srečno v letu 1966

uvajanjem novih proizvodnih ukrepov pa je v prihodnje mogoče zajezi stagnacijo proizvodnje v zasebnem sektorju. Rekonstrukcija hmeljišč, živalske črede, nabava opreme, racionalna potrošnja reprodukciskega materiala, specializacija proizvodnje in stabilne odkupne cene v kooperaciji bo tudi v bodoče v središču pozornosti naših programov.

Spremembe na področju zdravstvenega zavarovanja, zavarovanja pridelkov in odpiranja perspektiv eventualnega starostnega zavarovanja so tista vprašanja, ki bodo dajala osnovni ton našim razpravam na organih upravljanja kooperantov in v okviru SZDL, kjer bodo skušali naši kooperanti, kot upravljalci vplivati oziroma si urediti primerno mesto v družbi. Želimo jim, da bi rešitev bila pravična in dovolj vzpodbudna, zlasti za mlado generacijo, da bo videla svojo perspektivo tudi na zemlji.

Odgovorna bo tudi naloga urejanja pravic in dolžnosti delavcev v okviru delovnih skupnosti obratov in podjetja kot celote, kar bomo uzakonjevali v novem statutu. Želeli pa bi, da bi s tem aktom čim verneje posneli razmere v našem podjetju in odprli pot nadaljnjega poglobljanja socialističnih odnosov v okviru samoupravnega mehanizma.

Pri vseh teh in drugih nalogah, ki nas v prihodnjem letu čakajo, želimo vsem članom delovnih skupnosti proizvodnih in predelovalnih obratov in našim sodelavcem kooperantom, kar največ uspehov in osebne sreče!

MZ

OB 20-LETNICI »HME LJARJA« KAREL KAČ

Vse najlepše so želeli in svetovali »Hmeljarju« ob njegovi desetletnici januarja 1956 znani in odgovorni predstavniki političnega, gospodarskega in strokovnega življenja Slovenije. »Takšni mejniki so pomembni bodisi v življenju in delu posameznika, družine, kolektiva ali družbe«, je zapisal takratni njegov urednik tovariš Boris Debič. Od takrat je za nami novih deset let, deset let burnega, ustvarjalnega in plodnega dela.

Ni dvoma, da lahko tudi ob tem jubileju »Hmeljarja« zapišemo, da je kot obveščevalec, posrednik strokovne besede in kot svetovalec pridelovalcem hmelja pomenil važno sredstvo za skladen razvoj kmetijstva v Savinjski dolini. Ni važno, če je v tem obdobju trikrat menjal »gospodarja«, važno je, da je ostal zvest svojemu poslanstvu, tj. napredku proizvodnje in posebej napredku hmeljarstva. No, pa ne gre samo za preteklih 10 let, gre za 20-letno poslanstvo, lahko rečemo stanovskega lista, ki se je nekaj mesecev po končani vojni pojavil v vlogi resničnega organizatorja in prepričljivega pobudnika obnove v vojni uničenega hmeljarstva. V njem so našle mesto prepričljive besede prvih organizatorjev Janka Kača, Martina Jošta in drugih in poznejših strokovnih svetovalcev in organizatorjev te tako pomembne kmetijske proizvodnje. Spreminjale so se organizacije in se prilagajale potrebam razvoja, menjavali so se organizatorji, spreminjala se je cela podoba doline. »Hmeljar« pa je vendarle ostal zvest svojemu poslanstvu in nalogi, ki jo vrši že dve desetletji.

Strokovna usposobljenost proizvajalcev je v vsaki veji gospodarstva zagotovila proizvodni uspeh in napredek. To velja še zlasti v hmeljarstvu, katerega proizvodnja je odvisna od cele vrste činiteljev. Ni leta, katerega proizvodni pogoji ne bi vplivali na boljše ali slabše proizvodne uspehe. Vedno so in bodo nastajala nova vprašanja, ki jih je treba razreševati.

Mnogokrat niso dovolj samo izkušnje, potrebno je strokovno dognanje in ugotovitev, kje so vzroki slabe proizvodnje, slabe kakovosti pridelka itd. Tudi ni dovolj, da samo Inštitut ugotovi vzroke ali poda oceno slabih in dobrih uspehov. Vselej so bila koristna mnenja in ugotovitve

samih proizvajalcev. Prav to izmenjavo mnenj, izkušenj in praktično uporabo strokovnih nasvetov je vse leto posredoval »Hmeljar« in s tem dal svoj delež razvoju povojnega hmeljarstva.

Ko prelistavamo »Hmeljarja«, bi lahko zapisali vrsto kritičnih pa tudi pohvalnih besed. Rasel, razvijal se je in dozoreval. Včasih je bil bogatejši, potem skromnejši, vse je bilo odvisno od prizadevnosti odgovornih »varovalcev« lista, od sodelavcev in ne nazadnje od razpoložljivih sredstev za nemoteno izdajanje lista. Zadnja leta je list izdajal Inštitut za hmeljarstvo, toda tudi tokrat so padle pripombe — preveč je bil znanstven. V zadnjem letu je »Hmeljarja« prevzela proizvodna organizacija z namenom, da postane »bližji« čim širšemu krogu proizvajalcev. Pri tem najbrž še nismo uspeli. Čeprav je list postal glasilo proizvodne organizacije, je vendar treba skrbeti,

da bo postal veren posrednik hmeljarskih kramljanj, strokovnih nasvetov in posrednik dognanj, ki jih je v hmeljarstvo vnesla nova tehnologija. Vemo, da je hmeljarjeva roka težka od naporega dela. Toda beseda iz pod peresa neposrednega proizvajalca, pa naj bo iz družbene ali zasebne proizvodnje, bi vsebino lista poživila, popestrila in ga napravila še bolj domačega. Niso potrebni dolgi članki, več bodo koristili kratki posveti, izkušnje, vprašanja in odgovori, saj bi bilo tako več prostora za vrsto zanimivih vprašanj iz hmeljarstva in drugih panog, ki so več ali manj povezane s hmeljarsko proizvodnjo.

Ob tem lepem jubileju »Hmeljarja« še to: »Bodi zvest hmelju in hmeljarstvu! Posreduj tudi bodoče nauke o hmelju, vzgajaj nove hmeljarje, posreduj izkušnje in zapiši vse, kar je zdravega in pomembnega za nadaljnji uspešen razvoj te in drugih panog, ki so povezane s hmeljarstvom!«

Clani ZK na upravi so imeli 16. 12. 1965 redno letno konferenco. Sprejeli so več koristnih sklepov v korist medsebojnega obveščanja, dela in odnosov, dvainštirideset urnega delovnega tedna, političnega, kulturnega in družabnega življenja.

VSKLADITEV STATUTA PODJETJA

Te dni je poslan v javno obravnavo osnutek dopolnjenega statuta kombinata Zalec. Že dobršen čas je vrsto določil neusklajenih z novimi predpisi. Po sprejeti novi Ustavi SFLR so se skladili z njo zakonski predpisi, sedaj pa je skrajni čas, da to

storijo tudi delovne organizacije s svojimi internimi predpisi.

Posebna komisija CDS za statut in druge samoupravne akte je morala upoštevati določila novih temeljnih zakonov s področja gospodarstva, statuta podjetja (Nadaljevanje na 3. strani)

Glinšek Slavko,
dipl. ing. ekon.

O PROBLEMIH KMETOVANJA OBROBNIH PREDELOV SAVINJSKE

V zadnjem času obiskujejo hribovske kmetije in vasi v obrob-
nih predelih Savinjske doline ter Celjske kotline tehniki kmetij-
skega kombinata, ki popisujejo stanje, v kakršnem se nahajajo
te kmetije. Namen popisa je zbrati in razčleniti podatke o stanju
proizvodnje teh predelov in na podlagi teh razčlemb ugotoviti
možnosti za napredek kmetijstva v hribovitih predelih naših dveh
občin, na območju katerih leži kmetijski kombinat, kjer so mož-
nosti in te so povsod večje ali manjše, pa pomagati. Seveda je
treba takoj pojasniti, da gre za pomoč pri zboljšanju gospodarje-
nja, ne pa za kakšne dotacije. Pomagali bomo s krediti za nakup
nekaterih strojev, predvsem kosilnic, za popravilo ali preureditev
hlevov, za nabavo plemenske živine in podobno. Seveda se bo
treba o konkretni obliki te pomoči dogovoriti na vsakem obratu
posebej. Povsod bomo pomagali s strokovnim nasvetom in navo-
dilom. Preden se začnemo pogovarjati o pomoči tem kmetijam,
bo prav, da pogledamo malo, kakšno je pravzaprav danes stanje
kmetovanja v hribovih. V osvetlitev tudi kakšna številka ne bo
odveč.

Človek je pri vsaki proizvodnji najvažnejši činitelj. In kaj
lahko rečemo o ljudeh, ki danes kmetujejo na hribovskih kme-
tijah. Predvsem moramo ugotoviti, da jih je znatno manj, kot jih
je bilo pred vojno. Posebno v zadnjih letih se je njihovo število
močno zmanjšalo.

Ker danes zapušča kmetije in kmečko delo v glavnem mla-
dina, začenjajo ostajati nekatere kmetije brez mladih ljudi, ki
bodo prevzeli kmetijo, ko bodo njihovi starši, utrujeni od dela in
ostareli, morali pustiti koso in plug. Nekaj številc osvetljuje

te bolj natančno. Na doslej anketiranih kmetijah, ki so v slučajno
izbranih vaseh in imajo več kot 2,5 ha kmetijskih površin, živi
in dela 501 prebivalec: 25 v starosti 15 — 20 let, 140 v starosti 20 —
55 let, 71 v starosti 55 — 65 let, 136 šolskih in predšolskih otrok,
55 je starejših od 65 let ali pa so nesposobni za delo zaradi bolezni
ali invalidnosti. Devetinšestdeset je zaposlenih. Na starost kmeč-
kih ljudi kaže predvsem razmerje med grupama tistih, ki so stari
20 — 55 let in tistih, ki so stari 55 — 65 let. Prva grupa je večja
5,5 krat, a v njej je samo dvakrat več ljudi. Tudi povprečna star-
ost prve grupe je precej bližja zgornji meji (55 let).

Na kratko rečeno: delovne sile na kmetih je manj, zemlje pa
toliko kot prej, zato je ni mogoče obdelovati tako kot prej.

Potrebe ljudi so narasle. Želijo si tak standard, kot ga imajo
kmetje v dolini. Danes je skoraj v vsaki kmečki hiši radio, žele
pa si tudi televizijo in prav je tako. Večje potrebe se lahko pokri-
jejo samo z večjo produktivnostjo in večjo tržno proizvodnjo.

Takšno je stanje delovne sile, delovne sile, ki dela v glavnem
še vedno po starem, kot so delali dedje in očetje. Še vedno mora
biti doma krompir, repa, koruza, pšenica in podobno, za prodajo
pa ostane bore malo. Naši kmetje vztrajajo še vedno pri posevkih,
pri sortah, za katere so sami že večkrat ugotovili, da ne uspevajo
dobro na njihovih njivah. Verjetno je eden od vzrokov, da se bolj
težko in bolj počasi ogrevajo za spremembe, nezaupanje; ker smo
jim včasih propagirali proizvodnjo in proizvodne ukrepe, ki so
bili premalo preizkušeni. Za vse te poljščine porabijo mnogo
napornega ročnega dela, pridelajo v glavnem le živež zase. Delo,
predvsem na njivah, še posebej otežkočajo veliki nagibi zemljišč,
ki bi jih bilo ponekod še najbolj smotno pogozditi, saj se ne bi
dalo ponekod kositi niti z "Alpinami".

Tudi stanje v hlevih je vse prej kot zadovoljivo. Preveč je
živine, ki samo žre celo leto, ne da pa nobene tržne proizvodnje.
Krav je razmeroma precej, ne dajo pa mnogo mleka, za prodajo
nič, ker je trg pač predaleč. Ker mleka ni mogoče dobro prodati
niti ga porabiti v svinjereji, kmetje prihajajo do zaključka, da se
krav ne splača krmiti niti toliko, da izkoristijo že itak nizko pri-
rojeno sposobnost za proizvodnjo mleka. Zato kažejo le bolj malo
zanimanja za zboljšanje mlečnosti svojih krav, kljub temu, da je
proizvodnja mleka najbolj poceni pri kravah z največjo mleč-
nostjo. Prav tako je v hlevih veliko število vprežne živine, neka-
teri imajo tudi po dva para, čeprav opravi razmeroma malo dela,
žre pa 365 dni na leto. Na anketiranih kmetijah rede 477 glav
goveje živine in konj. Od tega je 221 večinoma slabih krav in telic,
182 glav vprežne živine (vključno junci) in samo 74 pitancev, ki
so praktično edina tržna proizvodnja.

Poraba umetnih gnojil prav tako ni zadovoljiva. Sicer je
zadnja leta napredovala, letos pa se je malo ustavila. Res so se
gnojila podražila, a tudi kmetijskim pridelkom so cene zrasle.
Čeprav zelo redki kmetje dvomijo v koristnost gnojenja z umet-
nimi gnojili, je precej takih, ki vidijo v porabi umetnih gnojil
neke vrste luksuz. Kupijo jih le takrat, ko imajo dovolj denarja,
namesto da bi jih vzeli na kredit, ki ga za njihovo nabavo dobi
vsak kmet, ki proizvodno sodeluje in z njihovo pomočjo ustvarili
denar. Dober gospodar se ne sme ustrašiti kredita za obratna
sredstva.

Vzrokov za takšno stanje je več. Eden od zelo pomembnih
je gotovo zanemarjanje strokovnega izobraževanja kmetov, pred-
vsem kmečke mladine in slaba večkrat popolnoma nestrokovna
strokovna služba. Strokovni kader, ki je delal v zadrugah in ki
dela v kooperaciji, se je ukvarjal, a tudi danes to še ni povsod
preteklost, večkrat pretežno z odkupom pridelkov in prodajo
reprodukcijskega materiala, kmetom pa prepuščal, da sami pri-
hajajo do izkušenj, kdaj in s katerimi gnojili je treba gnojiti to
ali ono rastlino in podobno. Te izkušnje so bile večkrat nepotreb-
no drage in so marsikoga odvrnile od porabe umetnih gnojil.

Kljub vsem težavam v hribovih kmetje, navajeni težavnega
življenja, v glavnem ne obupujejo. Sami iščejo rešitve, ki jim
olajšajo delo in povečujejo dohodek. Njihove izkušnje bodo prišle
prav ostalim kmetom, a tudi nam strokovnim kadrom, ki delamo
v kooperaciji. Zato bo prav, če bi jih priobčili v našem listu.
Seveda ne samo uspešne, ampak tudi neuspešne, oboje so koristne.
Ko že govorimo o izkušnjah, naj rečem še, da bi bila dobrodošla
in koristna tudi vsaka poštena kritična beseda o delu ljudi na
kmetijskem kombinatu izpod peresa kmetov. Do napak, katere
bi bilo treba odpraviti, bodimo samokritični, ne manjka, upam,
poguma spregovoriti in napisati o njih!

Marija Wagner,
dipl. ing. agr.

IZOBRAŽEVANJE KADROV V KK ŽALEC

Uspeh naše proizvodnje ni od-
visen le od vloženih proizvod-
nih sredstev, temveč tudi v ve-
liki meri od strokovne usposob-
ljenosti našega osnovnega delav-
ca v proizvodnji in našega stro-
kovnjaka.

To je naš kombinat uvidel že
v začetku svojega delovanja in
je začel že takrat posvečati uspo-
sobljenosti in strokovnosti ka-
dra posebno skrb. V ta namen je
bil ustanovljen poseben referat
za strokovno izobraževanje, ka-
terege naloga je skrbeti za siste-
matično izobraževanje in izpo-

polnjevanje strokovnega znanja
našega delavca.

Najprej smo začeli v letu 1963
z izobraževanjem osnovnega de-
lavca v lastni proizvodnji, in to
v hmeljarstvu, živinoreji, sad-
jarstvu in mehanizaciji. Zaveda-
mo se, da od znanja osnovnega
delavca v precejšnji meri zavisi
uspeh proizvodnje. Temu proble-
mu smo morali v začetku posve-
titi glavno skrb tudi zato, ker
je bil sestav našega osnovnega
kadra zelo različen in marsikje
premaló usposobljen za speciali-
zirano proizvodnjo.

(Nadaljevanje na 4. strani)

ja, s področja delovnih odnosov,
samoupravljanja itd. Sedaj, ko
je osnutek gotov, mora o njem
razpravljati in povedati svoja
mnenja najširši krog članov de-
lovne skupnosti. Kritično je tre-
ba presoditi zlasti določila s pod-
ročja odnosov med podjetjem in
delovnimi enotami (obratu), do-
ločila, ki urejajo pristojnosti de-
lovnih enot, delovna razmerja v
podjetju, gospodarjenje s sred-
stvi, samoupravljanje itd.

Komisija pričakuje, da bodo
vsi zaposleni v podjetju poka-
zali potrebno zanimanje za sta-
tut. Na zborih delovnih skupno-
sti v delovnih enotah, ki se mo-

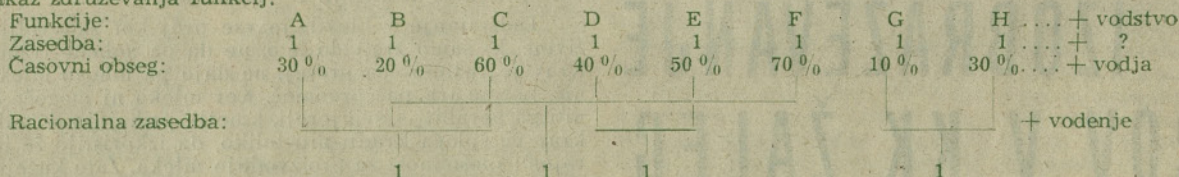
rajo izvršiti najkasneje do 15. ja-
nuarja, naj člani skupnosti po-
vedo, kaj je treba popraviti ozi-
roma dopolniti. Vsi predlogi bo-
do komisiji dobrodošli in po-
membeni pri sestavi končnega
predloga statuta, o katerem bo
sklepal CDS ob koncu meseca
januarja. Več izvodov osnutka je
na sedežu obratov, zato ga lah-
ko posamezne skupine članov
skupnosti ločeno in večkrat ob-
navljajo. Na zborih zahtevajte,
da se vsi predlogi posredujejo
centralni komisiji, od katere bo-
ste prejeli tudi odgovor, kaj se
je zgodilo s posameznim pred-
logom. KK

Slaba delitev dela

ni samo vzrok za slabo izkoriščanje osnovnih sredstev, ampak tudi za slabo izkoriščanje delovne sposobnosti zaposlenih. Opazujte, kaj vse dela kvalificiran delavec! Poleg operacij, za katere je bil izučen, opravlja še vrsto pomožnih del. Sam si dobavlja orodje in material, pri tem mora čakati, sam naklada, razklada itd. Tako kot v proizvodnji še v večji meri zasledimo neracionalno razdelitev dela tudi v upravah. Znano je, da strokovni kadri (tehniki, inženirji, ekonomisti) opravljajo tudi polovico in več takega dela, ki ga lahko kategoriziramo kot nekvalificirano. Ne smemo pozabiti, da ni dolgo tega, kar smo za silo odrasli totemu administrativnemu sistemu, ki je iz državne uprave prodiral tudi v gospodarske organizacije in druge službe. Posledice tega so še danes očitne. V gospodarskih organizacijah pride 5 delavcev na enega uslužbenca. S tem razmerjem se na videz približujemo drugim industrijskim deželam (Zah. Nemčija 4,26, Avstrija 5,45 delavcev na enega uslužbenca), toda za razliko odpade pri nas ta visok odstotek uslužbencev na administracijo, ne pa na strokovne delavce, kot je to v deželah, s katerimi se primerjamo. Dovolj ilustrativen je podatek, da imamo v upravah podjetij, ne da bi upoštevali tehnične službe, 10,7 % vseh zaposlenih v tehničnih službah (tehnični oddelki, priprava dela, razvojne službe, vodstvo proizvodnje itd.) pa le 9,3 %. Mimo birokracije in drugih vzrokov v proizvodnih procesih, ki smo jih malo prej omenjali, so vplivali na porast administrativnega osebja tudi naslednji momenti:

1. Pogost način sistematizacije delovnih mest v upravnih službah je bil tak, da so v podjetjih enačili posamezne funkcije z delovnim mestom ne glede na obseg dela. Tako je prišlo do tega, da so mnogi uslužbeni na posameznih mestih zaposleni le nekaj ur dnevno. Z združevanjem funkcij bi se število zaposlenih občutno znižalo.

Naj omenim ob tem še to, da ob neracionalni zasedbi ni mogoče shematičen prikaz združevanja funkcij:

IZOBRAŽEVANJE KADROV v KK Žalec

(Nadaljevanje s 3. strani)

Do sedaj smo izvedli tečaje I. in II. stopnje za hmeljarje-poljedelce na 9. hmeljarskih obratih. Letos se pripravljamo na zaključek teh tečajev 110 delavcev, ki so končali I. in II. stopnjo in bodo opravljali zaključni izpit v januarju 1966. Poleg tega bo še na 3 obratih tečaj II. stopnje, ki bo končal s teoretičnim in praktičnim delom v oktobru 1966. Ti delavci bodo v bodoče predstavljali poklicne delavce hmeljarje-poljedelce in bodo osnovno jedro našega hmeljarskega kadra.

V živinoreji je bil 1964. l. organiziran tečaj I. stopnje za molznike in hlevarje-krmilce, ki ga je uspešno končalo 15 delavcev in bodo nadaljevali tečaj II. stopnje v marcu 1966. Ta tečaj imamo na farmah Podlog in Zaloz in so vključeni tudi delavci z obrata Vrbeje. V letu 1966 bomo organizirali podoben tečaj na obratu Braslovče. Tako si bomo zagotovili osnovno strokovnost delavcev v živinoreji in jih usposobili, lahko rečemo specializirali za njihova delovna mesta. Tudi s tem dajemo kvalitet-

nemu dvigu živinoreje večji prilog.

V sadjarstvu se izobražujejo delavci obrata Mirošan v tečajih, ki jih organizira Kmetijski izobraževalni center Celje. Letno konča ta tečaj 4—6 delavcev. Letos bodo tak tečaj, ki bo organiziran v januarju, obiskovali tudi delavci z obratov Braslovče, Vojnik in Sempeter.

Na področju mehanizacije smo dosedaj pošiljali v tečaje, ki jih je organiziral Kmetijski izobraževalni center, delavce iz lastne proizvodnje, ki so po končanem tečaju opravili izpit »F« kategorije in se tako usposobili za vožnjo traktorja. Vendar pa se kaže vedno večja potreba, da se traktoristi izpopolnijo tudi v delu s priključki in da poznajo agrotehniko za posamezne poljskine. Z ozirom na nove naloge in ustanavljanje samostojne enote strojni park na naših obratih je to zahteva za vsakega delavca, ki bo opravljal s traktorjem in priključki. Tisti, ki bodo opravili teoretični in praktični izpit iz programa tečaja I. stopnje za kmetijske strojnike, bodo postali po uspešno opravljenem zaključnem izpitu kmetijski

ustrejni dobrega sistema nagrajevanja, pa naj bodo posamezna dela še tako objektivno ocenjena.

2. Ni redka tako imenovana »šefovska mentaliteta«, ki se odraža v prepričanju, da raste pomembnost in veljavo vodje s tem, da ima čim več ljudi »pod seboj«. Spritno te mentalitete ni naključje, da zasledimo številne organe in poplavo obrazcev ob katerih človek z usmiljenjem pomisli na tiste, ki imajo opravka z njimi. Kar pa zadeva različne šefe, katerih resnično vodilna funkcija mnogokrat ne vzame več kot 30 % delovnega časa, pa je že čas, da pridemo do spoznanja, da morajo poleg vodenja opravljati tudi določeno strokovno delo. Seveda pa je za to potrebna ustrezna izobrazba.

3. Neažurnost poslovanja, ki vodi h kampanjskemu delu, stalne spremembe v poslovanju in kadrih, razne nepotrebne administrativne akcije, dvojno zbiranje podatkov in podobno, prav tako na videz opravičujejo zahtevo po večjem številu uslužbencev.

4. V raznih dejavnostih in službah, kjer so zaposlenim zagotovljeni osebni dohodki iz sredstev proračunov ali izvirnov, ki pri-tekajo neodvisno od delovne prizadevnosti, niso razmišljali, ali bi vzeli še nekaj novih »moči« ali ne. Podoben neodgovoren odnos do zaposlovanja zasledimo tudi v proizvodnih delovnih organizacijah, ki imajo konjunkturo na tržišču. Tako bomo lahko v mnogih ustanovah zasledili tipična delovna mesta, ki jim pravimo »sinekura« in ki jih zasedajo ljudje, katerim je važno le to, da so na plačilni listi.

5. Eden od pomembnih vzrokov za preveliko število zaposlenih je prav gotovo neustrezna izobrazba kadrov, ki je najbolj značilna predvsem za uprave delovnih organizacij (manj v tehničnih službah). V upravah industrijskih podjetij imamo še danes 45,6 % uslužbencev brez strokovne izobrazbe in 30,4 % uslužbencev z nižjo strokovno izobrazbo — skupaj torej kar 76 %. Podobno je v upravah kmetijskih podjetij (47,7 % brez strokovne izobrazbe in 29,4 % z nižjo strokovno izobrazbo; v gozdarstvu 43,1 % in 31,4 %); v gradbeništvu (51,7 % in 23,5 %); v prometu (58,4 % in 17,9 %). Tudi struktura v državni upravi (občinske skupščine) in v raznih zavodih ni v tem primeru nobena izjema.

Odlomek iz referata Pavla Kogejca na visoki politični šoli v Ljubljani

strojniki in se bodo obravnavali kot poklicni oz. kvalificirani delavci. Tisti, ki tega izpita ne bodo opravili, ostanejo delavci v rastlinski proizvodnji z izpitom »F« kategorije. Najboljši kmetijski strojniki, ki bodo zaključili tečaj I. stopnje, bodo lahko opravili še tečaj za stroje, za katere je potrebno posebno znanje in jih uporabljamo le občasno tekem proizvodnje, npr. sejalnica, kombajn, odoralik itd. Teoretični del tečaja za kmetijske strojnike bomo pričeli v januarju na 7 obratih, medtem ko tečajev za »F« kategorijo letos ne bo.

Tudi v kooperacijski proizvodnji je izobraževanje kmetijskih proizvajalcev, ki pogodbeno sodelujejo s podjetjem, vsako leto bolj sistematično. Tako smo v lanskem izobraževalni sezoni na obratih organizirali posamezna predavanja iz aktualnih tem živinoreje, travništva in veterinarstva. V tej zimi obiskuje 9 sinov naših kooperantov šolo za kooperante v Sentjurju, ki jo je organiziral Kmetijski izobraževalni center v Celju. Poleg tega sta pravkar v Žalcu 2 traktorska tečaja, katera obiskuje 68 kmetijskih proizvajalcev, da bodo lahko opravili izpit »F« kategorije za vožnjo s traktorjem. V januarju in februarju bomo organizirali 8- do 10-dnevne semi-

narje za kooperante, ki se intenzivno ukvarjajo s pitanjem goveda in proizvodnjo mleka. Na teh seminarjih bodo naši strokovnjaki obravnavali aktualna vprašanja, ki se vsakodnevno postavljajo pred te specializirane kmetijske proizvajalce. Prva dva seminarja bosta v Žalcu in Celju.

Ne samo osnovnim delavcem, temveč tudi našim strokovnjakom-agronomom in kmetijskim tehnikom moramo nuditi v bodoče vse več strokovnega izpopolnjevanja v okviru delovnega mesta, saj bodo le tako lahko uspešno opravljali zahtevne naloge, ki jih praksa postavlja prednje zaradi vedno bolj intenzivne in specializirane proizvodnje. Do sedaj smo imeli za posamezne vrste proizvodnje specialna predavanja in krajše seminarje. Letos bomo to delo poglobili in izvedli več seminarjev in aktualnih predavanj.

Poleg strokovnega izobraževanja bomo tako kot vsako leto organizirali seminar za člane samoupravnih organov, politično šolo, šolo za varnost pri delu, seminar o temeljnem zakonu o delovnih razmerjih in zakonu o varstvu pri delu in drugem.

Iz specializiranih obratov in finančnih služb podjetja delavce po potrebi pošiljamo na seminarje in tečaje izven podjetja.

se bavi s kooperacijsko in lastno proizvodnjo. Do reorganizacije v letu 1963 je bila to kmetijska zadruga, ki je imela izključno kooperacijsko proizvodnjo. Pred dobrimi osmimi leti sta bili na tem področju samostojni kmetijski zadrugi Andraž in Polzele, ki sta se bavili s kmetijsko proizvodnjo, poleg tega pa še s po takrat veljavnih predpisih s trgovino. V tem obdobju se je pokazalo, da je bolje, da se obe kmetijski zadrugi združita v eno. Zadrugi sveti so v tem času odigrali važno vlogo. Če prelistavamo dokumente iz obdobja zadrugištva, vidimo, da so bili zelo aktivni. Poseben poudarek je veljal hmeljarski proizvodnji. Zelo močno je bilo poslovanje hranilno kreditnega odseka, ki je marsikateremu individualnemu proizvajalcu pomagal pri obnovi gospodarstva. Poleg tega so delovali razni odbori kot živinorejski in sadjarski, ki so strokovno pomagali kmetom živinorejcem in sadjarjem. Sama kmetijska zadruga je imela takrat neurejene skladiščne prostore, strojni odsek ni imel garaž, da ne govorimo o delavnicah, pisarnah itd. Zato je bila nujna gradnja centra, poleg tega pa še postavitev sušilnic tam, kjer so bile potrebne. V letu 1963 so bili dokončno dograjeni objekti, ki funkcionalno služijo kmetijstvu. Kapacitete le-teh zadostujejo današnjim potrebam obrata, ki je ob priliki združitve v letu 1964 dobil še lastno proizvodnjo.

Danes z obratom proizvodno sodeluje 220 kooperantov na 900 ha obdelovalnih površin. Kooperanti-hmeljarji so 203-je in pridelujejo hmelj na 110 ha. Lega površin v kooperaciji

NAŠI OBRATI

OBRAT POLZELE

prilagojene višinskim predelom, se pogoji dela za kooperante spreminjajo. Ročna motorna kosilnica, ki predstavlja osnovni stroj za taka področja, odigra glavno vlogo. Osemnajst kosilnic, od tega je posredovanih v lanskem letu devet, brni v sezoni na travnikih, zamenjuje precejšnje število koscev in s tem daje možnost pravočasnega spravila kvalitetne krme.

Pridelovanje hmelja je na teh terenih oteženo. Povprečni donosi so nižji, kvaliteta pa po navadi pade pri manipulaciji suhega hmelja, ker ni dovolj primernih skladiščnih prostorov, pa tudi sistemi sušilnic niso primerni. Obrat lahko delno vpliva na kvaliteto s tem, da takoj po obiranju organizira prevzem hmelja od kooperantov, ki imajo slabše pogoje.

V sadjarstvu je bilo v preteklosti drugače, kot je danes. Skoraj ni kmetije, ki ne bi imela pohvale ali diplome z lokalnih ali večjih sadjarskih razstav. Že to kaže, da je bilo tu nekoč sadjarjenje intenzivnejše. Pogoji so idealni. Trgovci sadja, ki prihajajo v jeseni k nam, običajno izjavljajo: »Čez andraško in do briško jabolko ga ni, je trpežno, okusno, pa tudi lepo. Vaša jabolka bom dal v skladišče čisto

na celotnem področju obrata lani z ozirom na letino zadovoljivi. Donos na ha je bil 1.500 kg, kar znaša skupaj 163 ton pridelka in je za 27 ton manjši kot v letu 1964. Kvaliteta pa je bila izredna: I. vrste — 43,5 %, II. — 53,3 %, III. — 3 %, IV. — 0,2 %. Na tak način je bila presežena

Špacapan Polde in Horvat Justin polnita vreče s koruzo, namenjeno pitancem v kooperaciji.

sadje daje glavni dohodek, samo jih je žal malo. V letu 1964 je obrat odkupil s teh področij nad 130 ton prvovrstnega namiznega sadja. Razumljivo je, da je bil v minulem letu odkup zaradi slabše letine slabši, kljub temu pa je bilo odkupljenih 45 ton.

Zivinoreja, ki bi morala biti zaradi terenskih pogojev na teh področjih glavna panoga, je bila do nedavnega zapostavljena. V zadnjem času uvajamo enotno sivorjavo pasmo. V posameznih hlevih je neenotna mešanica raznih križancev in pasem. Nizka mlečnost in prirast nista zaradi slabe kvalitete krme, pač pa v glavnem zaradi slabe pasme oziroma raznih križancev. Prav to narekuje, da bo nujno nadaljevati z uvajanjem čiste sivorjave pasme in s kontrolo proizvodnje. Predlanskim in lani je obrat posredoval čistih sivorjavih krav in telic 43 komadov. Tak način uvajanja je sicer najhitrejši, je pa drag, zato bo potrebno nadaljevati z uvajanjem morda še masovneje z mladimi rodovniškimi telicami, ki so cenejše.

Področje nižinskega predela kot je Ločica, Breg, Orova vas, del Polzele, Založ in Podvina je v glavnem usmerjeno v **hmeljarstvo** in živinorejsko proizvodnjo. Površine ob Savinji so prodnate, na drugi strani ob pomočju pa težke, tako da je v vsakem primeru, naj je deževno ali sušno leto, del površin prizadet. Pridelki v hmeljarstvu so bili

kalkulativna planska cena kooperanta za 28 din pri kg. Pri hmeljarski proizvodnji je nujno treba misliti na obnovo. Starostna struktura kaže, da če se ne bo obnavljalo, bo hmeljskih površin vsako leto za 10–15 ha manj. Letos je predvidena znatno večja obnova kot je bila v preteklih nekaj letih. Nasadi bodo morali biti prilagojeni mehanizaciji, da bo potrebno vlagati manj delovne sile, ki je draga in je tudi primanjkuje.

Da bi hmeljišča bolj obdelovali z mehanizacijo, je obrat oddal 4 traktorje kooperantom, ki bodo zato obratu prodali vse tržne viške. Traktorji bodo s tem bolj racionalno izkoriščeni, pa tudi kooperanti bodo lahko hitreje in ceneje opravili posamezna dela. Obrat predvideva, da bo do januarja oddal še 4 traktorje s priključki.

Predvidevamo spremembo strukture **strojnega parka**. Izvesti želimo prehod na težjo mehanizacijo s tem, da se dopolnijo vsi priključki za linijsko opravljanje dela, medtem ko bi lahko mehanizacijo posredovali kooperantom.

Kooperanti imajo 1090 komadov goveje živine, od tega je 520 krav in telic. Kakor je že omenjeno, je sestav živine raznolik, samo ca. 25 % živine je sivorjave. Mlečna proizvodnja ni najboljša, pa tudi število pitane živine z ozirom na stalež ni ugoden. V letu 1963 je bilo spitanih 52. kom., leta 1964 56 kom. (Nadaljevanje na 6. strani)

Moderna črpalka za nafto in bencin

ski proizvodnji je raznolika, od nižinskih do strmih površin. Na andraškem in do briškem področju ter delu Podvina, Polzele in Založ je obdelava težavna zaradi strmine in težke zemlje. Ta področja se usmerjajo predvsem v živinorejo in sadjarstvo, seveda tudi tu gojijo hmelj, če so le kolikor toliko dani pogoji. Z uvajanjem drobne mehanizacije,

v kot, da bo prišlo šele spomladi na tržišče. Posebno je poznano na kranjskem trgu. Žal je obnove silno malo ali pa nič, sadje rodi iz leta v leto slabše, vse premalo je negovano, škropljeno, gnojeno itd. Nekdaj takovidni sadjarji so danes le še lastniki diplom, obešenih na stenah dnevnih sob, na drugi strani pa je še nekaj takih, ki jim

NAŠI OBRATI - OBRAT POLZELA

(Nadaljevanje s 5. strani)

lani pa 90 kom. Napredek v tej smeri se kaže, vendar pade navadno zaključek pitanja v zimski čas, kar pa zaradi cene ni ugodno, ker v tem času ni povpraševanja po spitani živini. Nujno bo treba tudi to regulirati s pripusti, z dajanjem telet v dopitanje itd. Poraba močnih krmil je nizka, zato tudi rezultati niso ugodni. Leta 1964 je bilo porabljenih samo 5 ton, lani pa že 17 ton močnih krmil.

Če pogledamo porabo umetnih gnojil, vidimo, da je povprečna poraba v letošnjem letu nižja. Na nižinskih obdelovalnih površinah je bilo v preteklem letu porabljenih 700 kg/ha, v višinskem predelu pa 300 kg/ha. Leta 1964 je bilo porabljenih 1000 kg na ha v nižini, v višinskih predelih pa 500 kg na ha. Poraba je padla od lanskih 650 ton na 460 ton v minulem letu. Letos bo treba več razmišljati in ukrepati pri uporabi umetnih gnojil. Razumljivo je, da se je poraba nekoliko zmanjšala zaradi podražitve. Prav je tudi, da se gnojila bolj strokovno in racionalno trošijo, vendar manjša uporaba ne sme škodovati proizvodnji. Zato bo nujno, da se bo o tem vprašanju strokovna služba s kooperanti še večkrat pogovarjala.

Zimsko obdobje je primeren čas za izobraževanje. V ta namen se vršijo vsako leto predavanja z raznih področij. Posebno zanimanje za predavanja kažejo kooperanti, ki se preusmerjajo v intenzivno živinorejo. Nameravamo nadaljevati ciklus predavanj iz sadjarstva, v katerem bo v letošnjem letu zajeto praktično delo v sadovnjaku. Izredno dobro je obiskovan tudi praktični del traktorskega tečaja.

Uvodoma je bilo povedano, da se obrat bavi tudi z **lastno proizvodnjo**. Usmerjena je v glavnem v proizvodnjo krme in pitane živine. Leta 1964 je bilo prodanih 17 ton, lani pa 70 ton mesa. Leta 1964 je bil dosežen povprečni prirast 0,80 kg na dan,

lani 0,84, pri težji kategoriji pa leta 1964 0,95 kg na dan, lani 1 do 1,10 kg. V ugodnih mesecih, kot februar, marec in april, z ozirom na takratni težji sestav, so bili doseženi povprečni prirasti nad 1 kg na dan, v posameznih primerih celo 1,3 kg. Obroki, ki so navadno konstantni, so za 1 kg prirastka naslednji:

4 kg sena, 8 kg silažne koruze, 2,5 kg PI-BE. Razmerje prebavljenih beljakovin napram škrobnim enotam pa je 1:4,5 (PB:SV = 0,63:2,74). Donosi na travnikih so bili 68 q na ha, silažne koruze 375 q/ha. Za lansko leto predvidevamo v lastni proizvodnji ugoden rezultat, saj je lastna cena nižja od prodajne. Proizvodnja se odvija na ca. 50 ha, od tega je ca. 10 ha razdrobljenih na manjše parcele, letos pa

predvidevamo dokončno kompletiranje kompleksa med Orovo vasjo, Polzele in Zaloško cesto. Lastna proizvodnja se poveča še za površine zaloškega področja tako, da se bo odvijala na ca. 180 ha. Smer proizvodnje bo na teh parcelah nespremenjena, tj. pridelovanje krme za lastno pitališče oziroma delna preskrba mlečne farne Podlog s krmo.

Lilija Alojz s sodelavci

Proizvodnja mleka pri kooperantih

SILOS - SKLADIŠČE KRME

Silos je skladišče za krmo in seveda prostor, kjer se osnovna krma skisa — fermentira. O tem, kako nastane silaža in kako osnovno krmo s polja pripravimo za silos, bomo govorili v naslednjih številkah. Danes bomo obravnavali silos kot gradbeni objekt — kot skladišče.

Kadar se odločimo za gradnjo silosa, moramo najprej vedeti, koliko krme — silaže bomo rabili. To zavisi od tega, kako bomo krmili in koliko površin imamo. Če vemo, koliko glav velikih živali (GVŽ) bomo imeli, lahko hitro izračunamo, koliko kubičnih metrov silosne prostornine rabimo. Za 200 zimskih krmnih dni smo že ugotovili, rabimo do 10 kubičnih metrov prostornine v silosu za 1 GVŽ. Če to preračunamo nazaj na težo silaže, ki jo pokladamo vsak dan, je to:

— za mokro silažo (silažna kornica, sveža trava in stično) 35 kg,

— za uvelo silažo (uvela silirana trava ali detelja) 25 kg.

Tako nam način prehrane in količina pridelane krme določita velikost silosa.

Silos je eden od najvažnejših členov verige v gošpodarjenju s krmo, zato nam mora biti vse jasno, preden pristopimo h gradnji.

Kadar smo določili kolikšen naj bo silos, moramo odgovoriti še na vprašanja:

— kakšne oblike naj bo,

— kje je najboljši prostor zanj,

— kako se dajo dela ob silosu mehanizirati,

— kateri gradbeni material najbolj ustreza?

Silos je kot gradbeni objekt lahko koristne oblike, ali je polvisok, ali pa visok. O koristnem silosu govorimo, kadar rabimo najmanj 100 m³ silaže. Mora pa biti betoniran, če nečemo, da ne bomo imeli tudi do 60 % izgub v hranilnih snoveh. Najmanjši koristni silos mora biti 3,5 m širok, 2 m visok, 10 m dolg in mora imeti okrog 20 % nagnjene stene. Napolniti ga moramo v 3—4 dneh. Najteže pri koritastem silosu je to, da ga moramo hitro napolniti, da ima veliko površino (60 m²) za pokrivanje in da se ne da dopolniti. Koritasti silosi so običajno iz betona, betonirani na mestu.

Polvisoki silosi so običajno okrogli in imajo od 20 pa do 30 in celo 60 m³. Lahko so betonirani na mestu samem, lahko pa so sestavljeni iz prej pripravljenih betonskih elementov, lahko pa so tudi iz lesa ali kovinski.

Visoki silosi imajo prostornino nad 100 m³, lahko imajo tudi 500 m³. To so rešitve za večje živinorejske obrate.

Oblika silosa vpliva na:

— organizacijo dela okrog silosa,

— velikost odprte površine silosa,

— stroške gradnje.

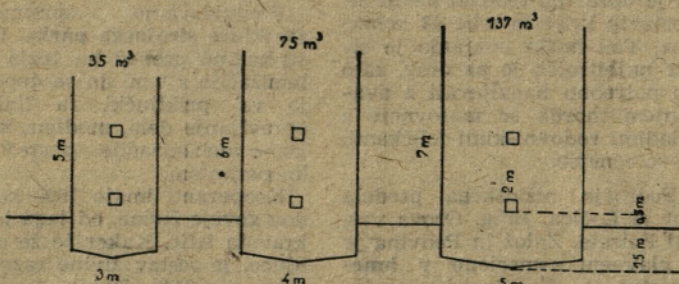
Važno je, da pri vsem mislimo na več vprašanj, in

sicer: na ceno silosa, na kvaliteto silaže, ki nam jo omogoča posamezna oblika in na delo, ki ga imamo okrog silosa. Največji sovražnik dobre silaže je zrak. Tega pa najlaže iztisnemo iz krme v silosih do 100 m³ prostornine, če so okrogli polvisoki. To se pravi, da bo za naše razmere prišel v poštev omenjeni tip silosa. Seveda ta tip silosa postavimo različno, pač z ozirom na kraj. Omogočimo si primerno polnjenje in praznjenje. Če je mogoče izkoristimo višinske razlike, da polnimo z vsipanjem od vrha ali predvidimo puhalnik. Praznjenje je pri malih silosih tudi drugod, kjer imajo več mehanizacije kot pri nas, ročno. Zato ne sme biti dno silosa globlje v zemlji kot 1,5 m, kajti odprtina za izmetavanje je vedno 0,5 m nad zemljo. Pot od silosa do jasli ne sme imeti nobenih pragov, ki bi nas ovirali pri prevažanju silaže. Odprtine za izmetavanje silaže ne smejo biti višje kot 2 m. Dostop v silos mora biti siguran in tako izveden, da se ne mučimo preveč.

Vsak silos je tako grajen, da lahko iz njega odteče silažni sok. Tega je s tem več, čim vlažnejša je krma, ki smo jo naložili v silos, lahko je tega soka tudi 20 litrov na 1 m³. Ta sok je strupen in zastrupi okoličino (npr. potok), zato ga moramo razredčiti z vodo ali ga pomesti z živim apnom, in sicer 5—10 kg na 1 m³ soka. Takšnega pa lahko spustimo ali uporabimo za gnojilo.

Ko smo se odločili, kako velik silos potrebujemo, je najbolje, da se posvetujemo s strokovnjakom, ki pozna probleme gradnje, lokacije in dela pri silosu.

Ing. Boris Skalin

Trije različni polvisoki silosi za 35, 75 in 137 prostorninskih metrov silaže

Strokovni pogovori in nasveti

Obiranje hmelja je bilo srednje. Lahko posplošimo, da je bil na družbenem sektorju hmelj lepše obran. Tudi hmelj, ki je bil strojno obran, je dobil visoko oceno za obiranje, saj v njem ni bilo panog niti listja. Slabše je bil obran hmelj zlasti na šentjursko-šmarskem, celjsko-vojniškem in šoštanjско-velenjskem področju; v spodnji Savinjski dolini pa v trnavskem in preboldskem predelu. Že nekaj let nazaj opazamo, da je kakovost ročnega obiranja slabša, zlasti pri privatnih hmeljarjih. Pogosto se najdejo deli listov in celi šopi storžev, kar kvari kakovostni izgled hmelja in poveča količino brezvrednih primesi.

Barva hmelja je pri hmelju letnika 1965 lepa rumeno zelena. Po barvi je hmelj zelo dobro ocenjen in v zadnjih letih ni prevladovala tako izrazito lepa barva kot v letu 1965. Barva je slabša pri hmelju s šentjursko-šmarskega področja. Hmelj s tega področja ima belkasto nianso, ki mu daje svetlo, belkasto, zeleno barvo. Taka barva pri hmelju ni zaželjena. Najvišjo oceno za barvo so dobili vzorci s področja Zgornje Dravske doline in Koroškega ter Zgornje Savinjske doline.

Kot vsako leto je tudi pri letniku 1965 nekaj vzorcev s pokvarjeno barvo. Barva je slabša, sivo rjavo zelena in motna zaradi napak pri spravilu pridelka. V teh primerih ni bil hmelj po obiranju pravočasno posušen, oziroma je bil premalo posušen. Prišlo je do procesa razkroja listnega barvila ob prisotnosti vlage. Takih vzorcev je malo in še to le v privatnem sektorju in so tako pokvarjene le manjše količine. Da po barvi pokvarjen hmelj trgovsko ni kvaliteten, nam ni potrebno posebej poudarjati.

Varstvo hmelja je bilo v letu 1965 dobro. Nismo ugotovili vzorca, ki bi bil izrazil poškodovan po boleznih ali škodljivcih razen vzorcev odbranega, rjavega hmelja. Na nekaterih vzorcih smo ugotovili male pegice peronosporne, ki pa niso bistveno prizadele kakovosti hmelja. Mehaničnih poškodb, ki kvarijo lepotni vtis hmeljnega storžka, letos ni bilo. Mehanične poškodbe povzroča veter v

času zorenja hmelja. Letos je bilo v tem času sorazmerno mirno vreme in hmeljni storžki se niso trli niti med seboj in niti ne ob listje.

Izgled hmelja letnika 1965 ni ravno najboljši. Kot smo že ugotovili pri opisu rasti in razvoja hmeljne rastline v letu 1965, ki smo ga objavili v prejšnji številki »Hmeljarja«, so bili vremenski pogoji v času zorenja hmelja neugodni. Hmelj je ostal medel in puhel. Pri mno-

Na občnem zboru tujskih sindikatov je potožil predstavnik Kmetijskega kombinata:

»V sezoni je delovni dan naših delavcev dolg tudi 14 ur. Naj bo sonce ali dež, delo je treba opraviti. Zato ni čudno, da so bolezenski ostanki naših delavcev zelo pogosti. Izgube so zaradi tega velike. Vendar si zamenjamo prizadevanja prepričati samoupravne organe, da bi imeli svojega zdravnika, ki bi načrtno skrbel za zdravstvo naših delavcev. Po drugi strani pa imamo za zdravstveno zaščito naših prašičev tri veterinarje...«

In komentar? Takle: »...«

Ing. Tone Wagner

TRGOVSKA OCENA HMELJA LETNIKA 1965

gih vzorcih smo ugotovili zdrobljenost, ker je bila manipulacija pri sušenju in basanju nepravilna. Zaradi tega je izgled hmelja slabše ocenjen kot v prejšnjih letih. Izgled hmelja je lep pri vzorcih z Zgornje Dravske doline in Koroškega, Zgornje Savinjske doline ter z vranskega in taborskega predela Spodnje Savinjske doline. Izenačenost je srednja. Dobro izenačenost so pokazali vzorci z Dolenjske in Zasavja ter z Zgornje Dravske doline in Koroškega. Tudi po zračenosti prednjačijo vzorci z Dolenjske in Zasavja, medtem ko je pri vseh ostalih predelih zračenost slabše ocenjena, celo slabše kot v prejšnjih letih.

Količina lupulina je nizka. Hmelj je prazen in to je značilno za vsa področja. Barva lupulina je izrazito svetlo rumena. Malo vzorcev je bilo s temnim, zažiganim lupulinom, kar je posledica previsoke temperature ob sušenju. Izrazito svetlo rumen lupulin opazimo zlasti v vzorcih, kjer je lupulina malo, medtem ko je v vzorcih, kjer je lupulina več, barva temnejša.

Aroma je srednja. Prevladuje zlahna aroma, ki je značilna za savinjski golding. Ta aroma pa je različno niansirana. V nekaterih vzorcih je zelo intenzivna, medtem ko je v drugih

blaga in šibka. Najboljšo aromo smo ugotovili pri vzorcih s področij: Zg. Dravska dolina in Koroško, Zgornja in Spodnja Savinjska dolina.

Po skupnih točkah trgovske ocene so se posamezna področja v letu 1965 razporedila takole:

	točk
1. Dolenjska in Zasavje	40,4
2. Zg. Dravska dolina in Koroško	39,3
3. Šoštanjско-velenjsko področje	38,2
4. Sp. Savinjska dolina	37,6
5. Zg. Savinjska dolina	37,2
6. Celjsko-vojniško področje	36,4
7. Dravsko in Dravinjsko polje	36,0
8. Šentjursko-šmarsko področje	34,1

Na osnovi trgovske ocene hmeljskih vzorcev lahko zaključimo za leto 1965 naslednje:

Hmelj letnika 1965 je srednje lepo obran. Odlikuje ga lepa rumeno zelena barva, svilnatega sijaja. Ni opaziti nikakih poškodb od bolezni in škodljivcev. Hmelj daje lahek in medel izgled. Izenačenost in zračenost sta podpovprečni. Lupulina je malo, storžek je prazen. Barva lupulina je lepa, svetlo rumena, Aroma je karakteristična, a ni najbolj izenačena.

Tabela 1

Povprečje trgovske ocene hmelja, po področjih

Področje — predel	Obiranje 1-5	Barva 1-5	Lesk 1-5	Varstvo 1-5	Izgled 1-5	Izenačenost 1-5	Zračenost 1-5	Lupulin 1-5	Barva lupulina 1-5	Aroma 1-5	Skupaj 1-50	Stev. vzorcev
Dolenjska in Zasavje	4,5	4,0	4,4	4,6	3,5	4,3	4,0	3,2	4,9	3,0	40,4	13
Dravsko in Dravinjsko polje	4,4	3,5	3,8	4,1	3,4	3,8	3,2	2,8	4,3	2,7	36,0	27
Zgornja Dravska dolina in Koroško	4,1	4,3	4,2	4,6	3,8	4,1	3,2	3,1	4,6	3,3	39,3	13
Šentjursko-šmarsko	3,8	3,3	3,2	3,9	3,2	3,8	3,3	2,4	4,5	2,7	34,1	15
Celjsko-vojniško	3,9	3,7	4,0	4,6	3,1	3,9	3,3	2,8	4,2	2,9	36,4	36
Šoštanjско-velenjsko	3,8	3,9	4,2	4,5	3,7	3,8	3,6	3,1	4,6	3,1	38,2	23
Zgornje-savinjsko	4,3	4,2	3,9	4,4	3,0	3,6	3,1	3,0	4,4	3,3	37,2	16
Spodnje-savinjsko	4,0	4,1	4,1	4,3	3,4	3,7	3,4	3,0	4,4	3,2	37,6	220
— braslovski	4,0	4,0	4,2	4,3	3,2	3,6	3,5	3,1	4,6	3,4	37,9	36
— vranski	4,2	4,1	4,1	4,3	3,9	3,6	3,4	3,1	4,6	3,3	38,6	23
— taborski	4,1	4,3	4,1	4,3	3,8	3,8	3,6	3,1	4,7	3,4	39,2	15
— trnavski	3,7	4,1	3,8	4,1	3,2	3,8	3,6	3,1	4,1	3,1	36,6	21
— preboldski	3,6	4,4	4,2	4,5	3,5	3,5	3,5	3,0	4,6	3,1	37,9	18
— polzelski	4,0	4,0	4,0	4,5	3,6	3,6	3,3	3,1	5,0	3,5	37,6	19
— šempetrski	4,0	4,0	4,0	4,4	3,0	3,8	3,3	2,8	4,5	3,2	37,0	21
— žalski	4,2	3,8	4,0	4,2	3,2	3,7	3,4	3,0	4,2	3,1	36,8	25
— petrovski	4,2	4,0	4,1	4,3	3,5	3,7	3,4	2,9	4,1	3,0	37,2	42

Odkupujemo vse vrste kož!

Vinko Kolenc:

GNOJENJE TRAVNIKOV

Osnovno gnojenje travnikov opravljamo v času, ko rastline mirujejo. Ta čas pa je precej dolg in se lahko teže topljiva gnojila vežejo v tleh. Z gnojenjem spreminjamo tudi biološko strukturo travnišč. V tem času gnojimo s Tomaževo žlindro, mikrofosom in superfosfatom. Superfosfat uporabljamo na površinah, ki niso kisle, ker je superfosfat biološko kislo gnojilo; torej ga uporabljamo na tleh s pH 6 — 7. Tomaževo žlindro in gnojila na bazi mikrofosfa uporabljamo na bolj kislih tleh, kjer je pH nižji od 6. Večja je kislost tal, bolj topen je mikrofos. Na površini s pH 3,5 je izkoristek gnojil te vrste 25 — 30 %, če pa je pH 5, je izkoristek komaj 18 — 20 %.

Iz navedenega sledi, da je potrebno dobro poznati površino, preden se odločimo za to ali ono vrsto gnojila. Zadnja leta Tomaževe žlindre ni na razpolago in moramo uporabljati gnojila, ki nam jih naša industrija nudi. To so nitrofoskali, ki so mešani ali na bazi mikrofosfa ali na bazi superfosfata. Tisti na bazi superfosfata se hitro strdijo in je pred gnojenjem potrebno drobljenje, ki pa ni vedno temeljito in tako trosimo večje ali manjše grude, s čimer se učinek gnojila zmanjša. Strjujejo se ta gnojila zaradi premalo suhega superfosfata. Nitrofoskali na bazi mletih fosfatov se ne strjujejo in drobljenje odpade.

Hišna miš (*Mus musculus*) je zelo vezana na naseljena mesta. Se zelo hitro razmnožuje. Pri nas ima 5 do 8 generacij s 4 do 8 mladiči v enem gnezdu.

Miši lahko uničujemo s pastmi in vabami, najbolje pa je, da prostor enostavno zadimimo s HCH ali DDT pripravki, ali da nastavimo fostoksin tablete. Fostoksin tablete lahko zastavljamo samo v prostorih, kjer ni v bližini ljudi in živali.

Pri gnojenju travnikov z umetnimi gnojili moramo tudi upoštevati gnojenje z naravnimi gnojili (hlevski gnoj, kompost, gnojnice itd.), vendar moramo vedeti, da z večjo porabo umetnih gnojil zagotovimo večjo proizvodnjo naravnih gnojil prav zaradi večjih pridelkov.

V nadaljevanju podajam vlogo posameznih hranil v prehrani rastlin, kakor jo navaja v svojem prospektu Tovarna dušika Ruše:

VLOGA POSAMEZNIH HRANIL V PREHRANI RASTLIN

Posamezna rastlinska hranila dušik (N), fosfor (P) in kalij (K) imajo za prehrano rastlin določen pomen. Če rastlinam primanjkuje eno izmed naštetih rastlinskih hranil, se na rastlinah pokažejo znaki pomanjkanja. Po teh znakih lahko ugotovimo, katere hranilne snovi rastlinam najbolj primanjkujejo.

DUŠIK (N) pospešuje rast, ustvarjanje beljakovin in listnega zelenila. Zato so z dušikom dobro preskrbljene rastline bujne rasti, temno zelene barve in vsebujejo dosti beljakovin.

Pri pomanjkanju dušika se pojavljajo na rastlinah naslednji znaki: slaba rast, mali listi in bledica zelenih rastlinskih delov.

FOSFOR (P) najdemo v vseh delih rastlin. Vpliva na ustvarjanje beljakovin, na rast korenin, na cvetenje, na zorenje lesa in plodov ter na obarvanje plodov.

Pri pomanjkanju fosforja se pojavlja slaba rast korenin, slabo dozorevanje in obarvanje plodov. Listi so mali, v začetku temno zeleni, pozneje se obarvajo značilno vijoličasto rdeče.

KALIJ (K) uravnava izkoriščanje vode, preprečuje poganjanje, pospešuje ustvarjanje škroba in izboljša odpornost proti boleznim in škodljivcem.

Pri pomankanju kalija so rastline slabo odporne proti boleznim, škodljivcem, zimski pozebi in poganjanju. Pojavlja se rjavenje listov od roba navznoter in listna ploskev se zgrbanči. Pridelek je slabe kakovosti.

Za pravilno rast in za bogate pridelke ne zadostuje, da gnojimo samo z enim od navedenih hranil, temveč moramo dodajati vsa hranila v zadostni količini in v pravilnem medsebojnem razmerju. Le tako bo prehrana rastlin pravilna in uravnovešena. To bomo dosegli, če bomo uporabljali nitrofoskale — mešana NPK

in PK gnojila. Mešana gnojila so pripravljena že v tovarni, po navodilih kmetijske strokovne službe. Izdelana so v prahu ali v zrnih.

TOVARNA DUŠIKA RUŠE PROIZVAJA ZA KMETIJSTVO NASLEDNJA GNOJILA:

MIKROFOS — (finomleti fosfat) je fosforno gnojilo, ki ga pridobivamo z mletjem severno-afriških naravnih fosfatov. Vsebuje 28—30 % fosforja, 45—50 % apna, 1—2 % magnezija, 10—11 % organskih snovi, 1 % vlage in mikroelemente. Uporablja se za kisle, slabo kisle in nevtralne, s humusom dobro založene zemlje v krajih z izdatnimi padavinami. Z njim gnojimo travnike, pašnike, detelje, poljščine, sadovnjake in vinograde. Ker je po učinku enakovreden tomaževi žlindri, ga bomo uporabljali na vseh tistih zemljiščih, kjer smo do sedaj uporabljali tomaževo žlindro.

APNENI DUŠIK — (kalcijev cianamid) je eno od najboljših dušičnih gnojil. Poleg delovanja samega dušika uničuje še plevel in škodljive drobnorazmnoževalce. Uporablja se za gnojenje vseh rastlin 10—14 dni pred setvijo ali zgodaj spomladi preden začne rast.

NITROFOSKALI — (mešana NPK in PK gnojila)

NPK 4:14:11 je mešana gnojila, ki vsebuje 4 % N, 14 % P in 11 % K. Uporablja se največ za žita in travnike. Ozimnam se dodaja v jeseni pred setvijo, spomladi pa dognojimo z dušičnimi gnojili. Za travnike uporabljamo spomladi. Primerno je za vse vrste zemlje.

NPK 4:18:12 vsebuje 4 % N, 18 % P in 12 % K. Tudi to gnojilo uporabljamo za žita in travnike. Za žita v jeseni pred setvijo in spomladi dognojimo z dušikom, a za travnike zgodaj spomladi.

NPK 4:9:18 vsebuje 4 % N, 9 % P in 18 % K. Uporablja se za okopavine, sadno drevje in vinsko trto. Dodaja se pozno v jeseni ali zgodaj spomladi.

NPK 6:8:16 vsebuje 6 % N, 8 % P in 16 % K. Uporablja se za okopavine, sadno drevje in vinsko trto samo zgodaj spomladi.

NPK 0:20:20 vsebuje 20 % P in 20 % K. Uporablja se za osnovno gnojenje za vse rastline, posebno za travnike, pašnike in za založno gnojenje.

NAVODILA ZA UPORABO

GNOJILO	Oblika gnojila	N	Oblika P	hranila K	Količina v kg/ha	na tleh
NPK 4:14:11	prah in gran.	AS	MS	KS	400—1200	kisla, slabo kisla in nevtralna
za ozimnine v jeseni za travnje spomladi						
NPK 4:18:12	prah	AS	M	KS	400—1200	zelo kisla kisla do nevtralna
za ozimnine v jeseni za travnje spomladi						
NPK 4:9:18	prah in gran.	AS	S	KS	400—1200	nevtralna do alkalna
za okopavine, sadovnjake in vinograde jeseni ali spomladi						
NPK 6:8:16	prah in gran.	AS	S	KS	400—1200	nevtralna do slabo alkalna
za iste rastline kakor prej samo spomladi						
NPK 0:20:20	prah	—	M	KS	500—1000	zelo kisla, kisla, nevtralna vlažna tla
za vse rastline jeseni, pozimi ali spomladi						
Mikrofos	prah	—	M	—	400—800	zelo kisla, kisla in nevtralna vlažna tla
za travnike, pašnike, detelje, sadovnjake in vinograde						
Apneni dušik	prah	—	—	—	200—400	za zmerno kisla in nevtralna tla
za vse rastline 10—14 dni pred setvijo						

AS = amonsulfat

MS = mikrofos

KS = 60 % kalijeva sol

M = mešanica superfosfat + mikrofos

S = superfosfat

Ing. Kralj Dragica

Kako je s sorto Northern Brewer pri nas?

Že v letu 1962 smo pisali v Hmeljarju (»Tuje sorte hmelja pri nas« str. 20) o sorti Northern Brewer, o njenem izvoru in lastnostih, ki smo jih delno preverili že v domačem sortimentu. Že takrat smo spoznali, da je sorta zgodnejša od savinjskega goldinga, šibkejša rasti, da ima lepe storžke z veliko lupulina, dobre kvalitete in hmeljno aromo, da pa so storžki »preraščeni«. V naslednjem opazovanju Northern Brewerja v domačem sortimentu smo ugotovili, da ima sorta manj preraščencev in lepše razvite rastline s cilindrično obliko, če jo režemo kasneje kot savinjski golding okrog 1. maja.

Občutljivost sorte za peronosporo je večja kot pri savinjskem goldingu v mesecih maj in junij: ima več »kuštravcev« in močnejšo okužbo listov.

Ker smo s skrajšanjem vegetacije dosegli uspeh, smo sorte posadili v Kotljah na Koroškem, kjer so klimatske razmere nekoliko drugačne kot v Savinjski dolini. Povprečna temperatura je nižja (Slovenj Gradec, povprečno 7,5° C, Celje —Medlog 9° C), padavin je več, (Slovenj Gradec ima povprečno 1211 mm, Celje Medlog 1116 mm). Vegetacijska doba je krajša zaradi kasnejše pomladi.

Northern Brewer smo posadili na Koroškem v poljskem poskusu s savinjskim goldingom in poskušali ugotoviti razlike v razvoju, odpornosti za bolezni, pridelku in kvaliteti obeh sort. Opazovali smo že prvoletnik. Prve razlike smo zaznali že pri cvetenju Northern Brewerja: cvetel nekaj dni prej in je tudi dozorel pet dni pred savinjskim goldingom. Rastline so bile pri obeh sortah slabo razvite, Northern Brewer je dal nižji pridelek: 241 kg hmelja na ha, savinjski golding pa 367 kg.

Kvaliteto storžkov smo ugotavljali po metodi trgovske ocene, kjer je dobil Northern Brewer 40 točk od 50 dosegljivih, a savinjski golding le 34 točk. Storžki Northern Brewerja so bili sicer preraščeni, toda lepo temnozeleni in kompaktni, nerazsuti in zato lepega iz-

gleda. Imeli so veliko lupulina, temno rumene barve, blago a prijetno aromo. Za razliko so bili storžki savinjskega goldinga blede zeleni, rahli, razsuti, imeli so malo svetlorumenega lupulina, a žlahtno aromo.

Drugoletnik smo rezali dvakrat: 17. aprila in 5. maja. Razlike v razvoju smo ponovno opazili šele v cvetenju, ki je bilo pri Northern Brewerju nekaj dni zgodnejše. Maja in junija je bilo na rastlinah Northern Brewerja več »kuštravcev« in okuženih listov kot pri savinjskem goldingu.

Kasneje rezane rastline Northern Brewerja so se lepše razvile, imele so cilindrično obliko, več storžkov, ki so bili le malo preraščeni. Zgodaj rezane rastline so se slabo razvile in pogosto dosegle le tri četrtine opore. Razlika je bila tudi v pridelku: Northern Brewer — pozna rez je imela 1315 kg hmelja na ha, a zgodnja rez le 735 kg. Tudi pozna rez je dala manj kot Savinjski golding, ki je dosegel 1941 kg/ha.

Oskrba in obdelava poljskega poskusa je bila prepuščena obratu Javornik, opora je bila kasno postavljena in provizorična, zato so bile rastline napeljavane šele v juniju. Slabo ravnanje je močnejše vplivalo na razvoj Northern Brewerja kot savinjskega goldinga. Pri Northern Brewerju je bilo več praznih mest in manj napeljanih trt.

Kvaliteta, ki smo jo določili enako kot pri prvoletniku, je tudi pri drugoletniku bila presenetljivo boljša kot pri savinjskem goldingu. Storžki Northern Brewerja so dobili pri trgovski oceni 42 točk, a savinjskega goldinga le 38,5 točk. Bili so še lepši kot pri prvoletniku, nekoliko manjši, manj preraščeni, kompaktni in so imeli veliko lupulina. Aroma je bila blaga, neizrazita, a prijetna. Storžki savinjskega goldinga so bili rahlo preraščeni, razsuti in so imeli srednje veliko lupulina, svetlo rumene barve in žlahtno aromo.

Storžki Northern Brewerja so bili posebno bogati glede smol, imeli so 12% humulona in antiseptično vrednost 15,11, Savinjski

golding pa 6,71% humulona in antiseptično vrednost 8,49.

Lastnosti, ki jih je pokazal Northern Brewer nas opozarjajo, da bi morali posvetiti novi sorti več pozornosti pri oskrbi in obdelavi, ker je za slabo ravnanje

bolj občutljiva kot savinjski golding. Sorti moramo še prilagoditi agrotehniko in skušati še na ta način zvečati pridelek. Kvaliteta storžka je ne glede na stopke in starost rastline boljša kot pri savinjskem goldingu, ki ga prekaša predvsem po količini smol. Arome ne moremo primerjati s savinjskim goldingom, ki je homogena in žlahtna. Ima pa Northern Brewer prijetno, blago aromo, ki jo Angleži imenujejo »angleška«.

Veronek Milan:

Ali je grobanje hmelja potrebno in dovoli učinkovito za zatiranje hmeljnega hrošča?

Hmelj grobamo predvsem zaradi zatiranja hmeljnega hrošča in sicer tako, da ličinke tega škodljivca, ki prezimijo v trtah hmeljav zemlji, po rezi z obrezlinami odstranimo z njive in uničimo. Na količino in kakovost pridelka nima grobanje nobenega učinka. Nekateri hmeljarji pridelujejo hmelj brez grobanja že daljšo dobo in dosegajo lepe pridelke, s hmeljnim hroščem pa nimajo težav.

Na posestvu inštituta za hmeljarstvo Žalec pridelujemo hmelj brez grobanja že več kot 10 let. Leta 1958 smo en hektar hmeljišča zasejali s travno mešanico, kjer hmelja ne grobamo in ne osipamo. Pridelki so bili v tem razdobju nadpovprečni. Ličinke hmeljnega hrošča so štore poškodovale različno od njive do njive. Populacija hmeljnega hrošča ni bila nadpovprečna. Odmiranje štorov zaradi hroščev nismo zasledili.

Spremembe v načinu pridelovanja hmelja v zadnjih nekaj letih so dale hmeljiščem novo obliko. Sejanje hmelja na večje razdalje, nove žičnice, uporaba vedno večjih in močnejših strojev z večjim in boljšim učinkom ima le en cilj: veliko in ceneno proizvodnjo, čim več vedno dražjega ročnega dela opraviti s stroji.

Spomladi se najprej srečamo z odkopavanjem in rezjo hmelja, ki ga skušamo mehanizirati. Stroji za opravo tega dela zahtevajo svoje. Za pravilno in nemoteno delovanje grobanje izključujemo. To so potrdili tudi lanskoletni poskusi.

V zvezi s poskusom, ki smo ga leta 1964 opravili v Orli vasi, so hmeljarji pripominjali, da je imela enkratna opustitev grobanja za posledico odmiranje in puljenje štorov, kar pa ne drži.

Po obiranju leta 1964 smo na parceli z omenjenim poskusom opravili nekaj preiskav. Zasledovali smo razvoj rosnih korenin in množičnost hmeljnega hrošča. Pri odkopavanju štorov na grobanem delu parcele smo našli nekaj oprhlin, ki so se odlomile ali razletele. Sodeč po starih oprhlinah je proces odmiranja trajal več let. Vzroke je iskati v starosti nasada in v slabših rastnih pogojih, sestavi tal, ki so na negrobanem delu parcele plitvejša in kjer se je učinek bolezni in škodljivcev močno odrazil. Kolikšen delež imajo pri odmiranju štorov (tudi na grobanem) posamezni činitelji, ni mogoče natančno ugotoviti, ker se le-ti med seboj dopolnjujejo in prepletajo.

Oddelek za zaščito rastlin pri Inštitutu za hmeljarstvo v Žalecu je v letu 1964 zasledoval razširjenost hmeljnega hrošča na več mestih, v hmeljišcih z grobanjem in brez grobanja, različne starosti in na različnih tleh. Raziskovanja še niso končana, vendar tudi tu ni opaziti razlike med grobanimi in negrobanimi hmeljišči.

Za uspešno zatiranje bomo morali uporabljati kemična sredstva, grobanje pa lahko brez predsodkov opustimo.

Vsak, ki je bil na Danskem, se je vračal poln vtisov, ko je videl zanimivosti, posebnosti in lepote te male dežele na severu Evrope. Zato sem s posebnim radovednostjo in pričakovanjem potoval na te daljne otoke, ki sestavljajo eno najbolj razvitih in kmetijsko naprednih držav. Nisem bil razočaran. Kot kmetije bi praviloma moral pričeti z vtisi iz kmetijstva, toda naj bo tokrat narobe. Bolj me namreč sili povedati nekaj zanimivosti iz življenja ureditve in standarda tega malega in pridnega naroda. Kmetijstvo pa bo prišlo drugič na vrsto.

Menda res drži, da je prvi vtis vedno najbolj odločen in pravičen. Dobil sem ga, ko smo po ena in pol urni vožnji z ladjo — trajektom po Severnem morju nadaljevali vožnjo z brzovlakom po otoku Sjællandu proti Københavnu. Vtis je bil močan in dober, mogoče ga je še povečalo lepo poletno jutro. Skrbno urejena mesteca in naselja so dihalo svežino, čistočo in nekako razkošno skromnost. Med njimi so se v večji ali manjši razdalji vrstile posamezne kmetije kot oaze sredi prostranih in izredno kultiviranih kmetijskih površin. Sicer redki gozdovi so s svojo velikostjo in obliko pripomogli k celovitosti in harmoniji pokrajine. Res je, da je otok Sjælland od vseh 108 naseljenih od skupno 490 otokov najbolj razvit in urejen. Podobno obliko pa nam nudi tudi otok Jylland, ki je površinsko večji od vseh otokov skupaj.

Preden se vrnemo nazaj v naselja in obiščemo danksko kmetijo, naj mimorede omenim zanimivo naseljenost daniških prebivalcev. V Københavnu s

1.300.000, Aarhusu s 150.000, Alborgu in Odense po 120.000 prebivalci in še nekaj »večjih« mestih živi polovica vseh prebivalcev Danske. V mestih je v glavnem koncentrirana industrija, medtem ko podeželje z manjšimi mesteci in naselji in kmetijami živi za njihovo glavno gospodarsko dejavnost — kmetijsko proizvodnjo. Kmetijstvo daje namreč nad 80 % danskega narodnega dohodka.

Življenje, razvoj, kultura in standard danskega človeka lahko ocenjujem le po podeželju, naseljih in kmetijah, koder nas je v glavnem vodila pot. Menim, da ni na slabšem tudi druga polovica v mestih.

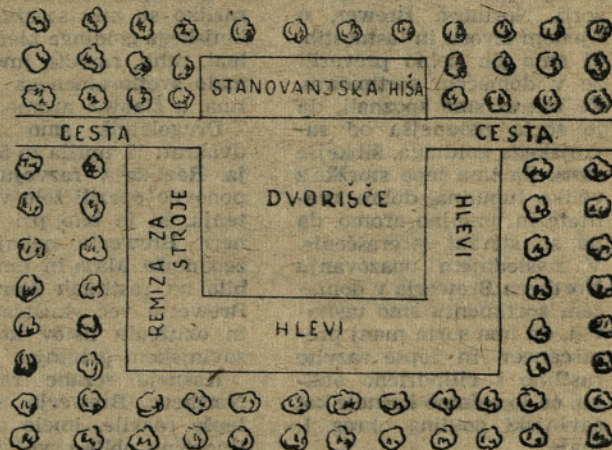
S potovanjem po naseljih ali z obiskom na kmetiji se zunanji vtis poglobi in lahko je ugotoviti kako živl povprečen danski delavec, ribič, obrtnik ali kmet. Naselja so namreč komunalno izredno natančno in zaključeno urejena z vsemi pridobitvami, ki jih nudi visoka civilizacija dežele. Najbolj oddaljene ribiške vasi na obali atlantskega oceana ali naselje ob nekdanj močvirnem Kategatu so povezana z asfaltnimi cestami, elektriko in telefonom. Kanalizacija ostale komunale naprave omogočajo in zahtevajo red in čistočo. Hiše so zgrajene v značilnem danskem slogu z opečnimi fasadami. Kolikor je po izgledu hiša delavca, ribiča ali obrtnika skromna, jo obogati množica rož na oknih in čudovito urejeni cvetlični vrtni. Najbolj smo občudovali prav ta izreden čut in smisel danskega »malega« človeka za lepoto ureditve svojega doma. To omogoči velika svetlobna površina na hišah. Ne redko so cele stene v steklu. Imeli smo

Ing. Marovi Stane

VTISI S POTOVANJA

priliko videti tudi notranjost teh »preprostitih« hiš. Presenečenje! Na brezhibno čistočo smo se že privadili, toda srečamo se z izrednim čutom za notranjo ureditev. Središče vsake hiše je velika dnevna soba, kjer pokaže vsak Danec svoj standard. Preproge, poznani

danski porcelan, slike, knjižnica in vaze so običajni inventar dnevnih sob. Vzdušje je prijetno in toplo. Eno takih hiš, morda v nekoliko novejšem stilu vidimo na sliki. To je dom danskega kmetijskega strokovnjaka — vinorejca.

Tako je pripovedoval drugi kmet, ki ga je poznal. Drugi, ki ga niso poznali, so izpraševali in zvedeli še o kobilarju Obloškem Tončku, da je zdaj zabogatel, ker že s petimi repi dirja po cesti, a nekdanj je samo drugim kupcem mešetarij.

V tem in podobnem razgovoru pridejo kmetje v Kamnik na semenj, na veliki trg. Semenj je bil majhen, ljudi malo, čas ni bil ugoden za velike shode. Vendar je bilo na glavnem trgu še priлично polno ljudi, kmetov in kamniških meščanov, starih in mladih, kajti razen prodajalcev in kupčevalcev je bilo tu še nekaj drugega videti, kar je zlasti mladino zanimalo.

Pred mestno hišo je namreč na vzvišenem kamnu stal na tako imenovanem sramotnem odru obsojenec, berač, ki so ga nekateri poznali le z imenom Tomaž, drugi ga pa sploh niso poznali. Kamen, na katerem stali je bil obsojenec eno uro vsemu ljudstvu izpostavljen, je bil le dva čevlja od tal visok, tako da se je na sramotnem odru izpostavljeni ravno lahko po celém trgu videl. Pred prsmi je imel tablico, na kateri je bilo zapisano »tat«. Po tedanjem kazenskem zakonu je imel nepoboljšljivi zločinec tri dni zapovrstjo po eno uro tako na sramotni oder na javnem trgu biti izpostavljen, a berač Tomaž se je kazal danes prvi dan. Ker se ta kazni v Kamniku že precej dolgo ni rabila, je bilo dovolj zija.

Tudi kobilar je izpostavljenca že od daleč zagledal tem laže, ker je bil na konju, sam vzvišen nad drugo ljudstvo.

Ko pa jezdec bliže prijah in zločinca na sramotnem odru natančneje pogleda, bi bil oster opazovalec videl, da se je njegovo sicer usnjato in nagubano lice stemnilo. Hitro skoči s konja, vzame kamizolo pod pazduho in vodi svojo živino za uzdo dalje. Na voglu pa prosi tam stoječega dečka, naj poprime za nekaj časa konje, da bo dobil groš. Sam pa pristopi bliže v tolpo med ljudi, ki so stali gosto natlačeni okoli sramotnega odra in ki so neusmiljeno sodili in obirali izpostavljenega tatu, berača Tomaža.

»To je rokovnjač, kaj staviš?« dé prvi gledalec.

»Poglej ga v oči, ali ni tak kot levi razbojnik na Golgoti?« vpraša drugi.

»Ta bi svojega očeta obesil, ki bi ga za sodnika postavili,« reče še drugi.

»Kaj?« prigovarja tretji, krepak hribovec, »le dobro si ga ogledaj; ali ni tak, da bi samemu hudiču palico posodil, s katero bi potlej hudič kakega svetnika udaril, ko bi se samega boga udariti ne upal?«

In glasán smeh med množico odgovarja ter robati primeri. Ko so se vse oči obrnile tja, kjer je ta govornik stal, je videl naš konjar, da njega nihče ne opazuje. Z očmi je namignil izpostavljenca, a se takoj obrnil in gledal po ljudeh, kakor da bi jih štel ali da bi nekaj premišljal. Ko se nekoliko bliže prerije, ogrne svojo kamizolo, sname kučmo iz polhovih kožic, jo skrivaj obrne, da je bila vsa druge barve, iz črnega sukna, in jo zopet natankne. Precej je bil nekoliko drugačen človek.

PRVO POGLAVJE

Leta 1810, v početku junija meseca je bil lep, sončen dan. V Kamniku je bil semenj. Po cesti, ki drži od Mengša do Kamnika, je jezdil dolg mož v kmetski obleki iskrega konja, a štiri druge konje, je poleg sebe in za seboj privezane gnal. Konji so bili, kakor se je na prvi hip videlo, različne starosti in vrednosti. Zato so trije hoteli vzdržavati bolj počasen korak, dva pa, in sicer tisti, na katerem je bil jezdec, in še drug sérec, sta bila mlajša in bronzoga. Tako je bil gonjač vedno prisiljen na desno in levo vleči in z vrhovo šibo priganjati, da niso počasnejši konji zaostajali in za svoje priveze vlekli. To je bil izredno dobro znal in, čeravno je imel namesto sedla le svojo sukneno kamizolo pod seboj, se je vendar vzpenjal na hrbtu svojega konja zdaj na to, zdaj na osno stran, s svojo šibo udarjajoč po grivah ali se nazaj ali naprej obračajoč s tako brezskrbnostjo in gotovostjo, da se je takoj poznalo: ta suhi mož z dolgimi nogami in dolgimi, z usnjem obšitimi hlačami ter polhovo kapo na glavi je bil vajen sedeža na konjskem hrbtu.

»Hej, to je Obloški Tonček, kobilar in konjski mešetar,« reče eden izmed kmetov, ki jih je konjar prejezdil na potu. »Od tega se včasih poceni kupi, čudno poceni; včas pa ne dá k sebi. Dolgo ga že nisem videl.«

»Pravijo, da hodi noter k Madžarom na Ogrsko po konje in jih goni daleč noter v Lahe. Jezdi pa, kadar ima pravo žival, da pride v štirih dneh iz Karlovca tjakaj v laško deželo. Še spi na konju, kadar najbolj dirja.«

PO DANSKI

Vaške gostilne lahko imenujemo bisere civilizacije in kulture. Ne morem popisati, kako okusno in bogato so urejeni gostinski prostori. Vljudnost in postrežba so v popolnem skladu z visoko kuharsko sposobnostjo. Vse zahtevane jedi, tudi redke specialitete, ponudijo kuhinje v rekordnem času. Za nas, ki smo navajeni režima v naših gostilnah, je bilo to pravo doživetje. Posebno pa bi si naj naši gostinci ogledali ureditev sanitarij. V brezhibno položenih sanitarnih prostorih vse funkcionira, od popolne čistoče do avtomatov za milo in brisače, do fotocelic za avtomatično izključevanje vode in fenov.

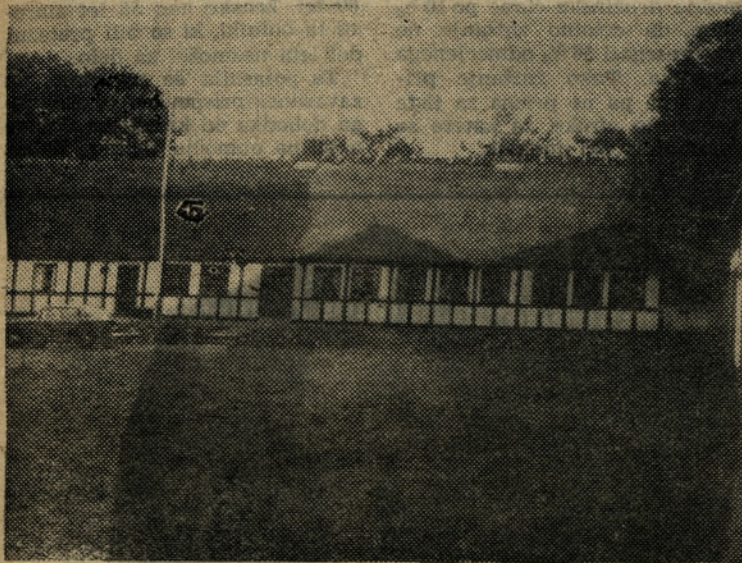
Preselimo se na kratek obisk na povprečno kmetijo. Ogledalo trdnega in naprednega danskega kmetijstva so posamezne kmetije. Predvsem je zanimivo to, da v naselju ne najdemo nobene kmetije in da so vse grajene po enakem sistemu (glej skico!). Od zunaj so zgradbe in stanovanjska hiša zaščitene z močnim pasom drevja, kar je razumljivo in potrebno zaradi neprestanih vetrov, ki poleti in pozimi piha-jo z morja. Zgradbe so smotrno razporejene, z velikim dvoriščem v sredini pred stanovanjsko hišo. Dvorišče je čisto in urejeno, posuto s peskom ali asfaltirano, ker so izpušni silosi in gu-jišče locirani na zunanji strani gospo-darskih zgradb. O notranji ureditvi hle-vov bomo govorili v kmetijskem delu.

Opisati pa moramo stanovanjsko hišo na danski kmetiji, življenje in stan-dard kmečkega proizvajalca. Stare sta-novajske hiše so velike, dolge in ozke, tako da zaključujejo dvorišče z ene strani. Grajene so zelo tipizirano, mno-go so pokrite še s slamo, pri vseh pa

je značilno, da imajo veliko okenske površine. Tudi kmečke hiše si brez rož ne moremo zamisliti, za hišo pa so tudi zelo negovani cvetlični vrtovi. Nobena gospodinja namreč ne dela na polju ali v hlevih, temveč je njena skrb le dom in vrt. Zato se tudi ne čudim izredni čistoči v stanovanjskih prostori-h, »mehanizaciji« v kuhinjah in re-du, ki diha v vsaki kmečki hiši. Po-sebnost so velike in svetle dnevne so-be, kjer se odvija življenje kmečkega človeka. Ureditve teh sob nedvomno pri-ča o izredni kulturi in standardu dan-skega kmeta. Posebno toploto dajejo preproge, ki popolnoma pokrivajo tla v vseh sobah, bogastvo rož, slik, vaz in porcelana govori o okusu kmečkega delavca, knjižnica, neredko tudi klavir pa potrjuje, da je danski kmet zelo kulturn. Čeprav so kmetije osamljene, je danski kmet kljub temu blizu mestu, saj ga zblížujejo asfaltirane ceste, tele-fon, televizor in končno še osebni avto, ki smo ga našli v garaži na vsaki kme-tiji.

Čeprav je vljudnost in gostoljubnost danskega kmeta zelo znana, pa moram omeniti zanimivost, da gostu ali kup-cu nikoli ne ponudijo jesti. Tega nisem doživel pri nakupu plemenskih živali na nobeni od 150 kmetij, ki smo jih obiskali. Gotovo to ni običaj. Povsod pa so nas povabili v hišo in postregli s pivom, sokom, cigarami in cigaretami. Teh »dobrin« je pri danskem kme-tu vedno dovolj na zalogi. Sicer pa življenje danskega kmeta ni lahko. Ve-lika proizvodnja zahteva od njega ve-liko dela.

(Nadaljevanje prihodnjik)

Tipična, še s slamo krita stanovanjska hiša danske kmetije

LJUDSKE NAPOVEDI

Če v prosincu mušica raja,
pičla poleti bo piča in klaja.
Če v prosincu ni snega,
ga še mali traven da.

Vsak dan prinaša svoj nam
dar
in vsaka ura svojo kapljo
sreče;
ti dobro le izrabi jo vsikdar
— kot voda, čas nikdar
nazaj ne teče.

PREGOVORI

Sami smo vzrok svojega trplje-nja in svoje radosti. Zakaj si to-rej ne bi olupšali življenja?

ALI ŽE VESTE?

— da je obrat Vojnik na-bavil v novembru za potre-be kooperantov trideset bre-jih telic. Po telicah je še povpraševanje, manjka jim le kreditnih sredstev;

— da je obrat Petrovče dosegel plan oddaje goveje-ga mesa in bi ga celo pre-segel, če bi ne bila oddaja otežkočena zaradi obrata »Mesnine«;

— da pripravljajo na upravi osnutek novega sta-tuta, ki bo kmalu dan v razpravo in dopolnitev vsem delovnim enotam;

— da se namerava koope-rant Anton Golaž iz Brezo-ve specializirati v reji krav molznic. Obiskati namerava že specializirane rejce in se z njimi posvetovati;

— da je v naši republiki obseg investicij v primerja-

vi z istim obdobjem lani do konca septembra upadel za 5,6 odstotka;

— da so v Švici v zadnjih tednih zaklali zaradi slinav-ke in parkljevke, ki razsa-ja, nad 4400 živali;

— da je v Jugoslaviji za-poslenih v družbenem sek-torju 29,9 % žensk, v Slove-niji pa kar 39 %.

— da bodo dani s 1. ja-nuarjem 1966 v obtok novi bankovci po 50, 10 in 5 di-narjev ter kovanca za 1 di-nar in 5 par. V obtoku bo okrog 500 milijard novih dinarjev ali 10 %. Zamenja-va bo trajala predvidoma 5 let.

— da je narodni dohodek na prebivalca v žalski ko-muni milijon 124 tisoč din.

BETONSKE ŽIČNICE V HMELJARSTVU

(ing. Attila Kiss — Madžarska)
Referat na 15. kongresu EHB

Dosedanje hmeljske žičnice so bile grajene na osnovi izkušenj brez statičnih računov. Zaradi malih razdalj med drogovi so bile natezne sele v žični mreži slabe. Mehanizacija v hmeljišču zahteva večje razdalje drogov, zaradi česar mora biti žična konstrukcija in drogovi močnejše grajeni.

Prva betonska žičnica, ki jo je konstruiral ing. Pasztor — o njej je poročal na zasedanju tehnične komisije leta 1962 v Varšavi — je imela kvadratno razporeditev drogov v razdalji 22 × 22 m. Ta žičnica ni izpolnila prvotnih pričakovanj, zaradi preslabih vezi za povečane razdalje in nekih tehničnih pomanjklivosti.

V nadaljevanju govori avtor o rekonstrukciji zgoraj omenjenih žičnic s tem, da jim dodajo med vsako vrsto še eno vrsto višjih dro-gov. Tako so razdalje med drogovi 22 × 11 m. Prečna nosilna žica se zgoraj prosto giblje in je pritrjena samo na robnih drogovih. Dro-govi so iz betona kakovosti B.200 z 2 % armature s kovinsko glavo. Odsvetuje premočno vkopavanje drogov zaradi prevelikih upogibnih momentov. Zato priporoča betonske podstavke z vdolbino, v kateri leži drog in je gibljiv. Podstavki za robne drogeve imajo površino 1 m² za srednje pa 0,36 m² in so 1 m visoki. Sidra so zakopana pri-bližno 2 m globoko.

Naslednji tip betonske žičnice je nova konstrukcija, ki se od prejšnje bistveno razlikuje. Žična mreža ima dvojne prečne nosilne žice. Pomen dvojnih žic utemeljuje avtor s tem, da v primeru, da se ena žica iz nekega nepredvidenega vzroka utrga, prestreže druga žica do popravila celotno obtežbo.

Drogovi so postavljeni v kvadratu 16 × 16 m. Priporoča gradnjo žičnic na večjih kompleksih, da so robovi v odnosu na površino čim manjši. Uporablja dve vrsti drogov: robne z nosilnostjo 15 ton in srednje z nosilnostjo 6 ton. Žičnica je visoka 8 m (ob drogovih) z maksimalnim povesom 1 m. Razdalje sajenja so 2 × 2.

Pri izračunu statične obtežbe upošteva naslednje momente:

1. teža rastline
2. pritisk vetra

Avtor navaja potem nekatere statične izračune na osnovi pred-postavke, da je teža rastline 25 kg, varnostni koeficient pa 1,4 za primer če pritisk vetra ne izračunava posebej, ali 1,1 če pritisk vetra posebej izračunava. Ob koncu prihaja do zaključka in priporočila, da bi končne robove ojačali z dodatnim drogom in da bi robne drogeve postavljali posebno (podobno kot pri naših betonskih žičnicah že delamo — opomba L. C.). Priporoča betonska sidra oblike odseka-nega stožca. Za izolacijo sidernega železa uporablja katranske tra-kove. Ob koncu svojega referata avtor priznava, da še mnogo pro-blemov, posebno glede najprimernejšega in najekonomičnejšega ma-teriala, čaka dokončne rešitve.

IZ OBČINSKE LISTNICE

NEKAJ POJASNIL V ZVEZI S PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA IZ KMETIJSKE DEJAVNOSTI

Kako je s prispevki iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti, če se da zemljo v zakup?

Če se da zemljišče v zakup delovni organizaciji zaradi izkoriščanja za kmetijsko proizvodnjo, za najmanj štiri leta, se odmerjeni prispevek od kmetijstva, ki sorazmerno odpade na zemljišče dano v zakup, v celoti odpiše.

Kakšni so kriteriji za razmejitve zemljišča v posamezne proizvodne okoliše?

Pri razdelitvi območja občine na proizvodne okoliše je treba upoštevati tele kriterije:

— prvi proizvodni okoliš zajema ravninske predele z možnostjo strojne obdelave, kjer so prometne zveze dobre, tržni pogoji pa prav dobri ali odlični;

— drugi proizvodni okoliš zajema valovita območja, še primerna za strojno obdelavo, z nekoliko slabšimi prometnimi zvezami in tržnimi pogoji kot v prvem okolišu, vendar še dobrimi;

— tretji proizvodni okoliš zajema kraje oziroma katastrske občine, za katere je značilna oddaljenost od tržišča z neugodnimi prometnimi zvezami, kjer se zemljišče obdeluje pretežno z vprego ali ročno;

— četrti proizvodni okoliš zajema tiste višinske kraje oziroma katastrske občine, kjer so proizvodni, ekonomski in prometni pogoji še posebno slabi.

Kako vplivajo bonitetni razredi na obdavčitev v odnosu na razmejitve v posamezne proizvodne okoliše?

Katastrski dohodek je izračunan na podlagi bonitetnih razredov in posameznih kultur. Na območju občine Žalec imamo za izračun katastrskega dohodka 3 cenilne okraje (okoliše). Za posamezne kulture je od 1—8 bonitetnih razredov.

Zaradi lažjega razumevanja prikazujemo tabelarni pregled kultur in katastrski dohodek za posamezne bonitetne razrede. Prikazani primer se nanaša na zemljišča na območju krajevne skupnosti Gomilsko:

kultur	1	2	3	4	5	6	7	8
njiva	260.000	230.000	200.000	121.000	78.000	45.000	20.000	8.000
travnik	91.000	85.000	79.000	68.000	50.000	38.000	17.500	7.200
sadovnjak	111.000	88.000	69.000	35.000	—	—	—	—
vinograd	100.000	72.000	44.000	34.000	17.000	—	—	—
vrt	296.000	25.100	19.900	13.400	—	—	—	—
pašnik	25.000	19.000	11.000	7.000	4.000	—	—	—
gozd	19.000	13.000	10.000	7.000	5.000	3.500	2.500	—
ribnik	—	—	—	—	—	—	—	—
močvirje	7.800	—	—	—	—	—	—	—

Kakor je že omenjeno so zemljišča na območju občine razdeljena v štiri proizvodne okoliše. Stopnje prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti so določene proporcionalno in znašajo za:

I. proizvodni okoliš 43 %
II. proizvodni okoliš 32 %
III. proizvodni okoliš 12 %
IV. proizvodni okoliš — %

Kako se obdavči kmečko posestvo, če ima posamezne parcele v različnih proizvodnih okoliših?

Kmečko posestvo katerega parcele ležijo v različnih proizvodnih okoliših se odmeri prispevek po ustreznih stopnjah zadevnega proizvodnega okoliša.

Ali so vsi prispevki od osebne- ga dohodka iz kmetijske dejavnosti predpisani le z občinskim odlokom?

Razen prispevkov po občinskem odloku je še prispevek od kmetijstva po zvezni stopnji, ki je enoten za vse proizvodne okoliše in znaša 3 % od katastrskega dohodka.

Za IV. proizvodni okoliš (višinski) ni prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti. Kakšne obremenitve pa obstajajo?

Zavezanci prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti, ki imajo zemljišča v IV. proizvodnem okolišu plačajo 6 % splošni prispevek za zdravstveno zavarovanje od katastrskega dohodka, od tega zemljišča in 4,51 % premijski dodatek za zdravstveno zavarovanje od katastrskega dohodka.

Premijski dodatek za zdravstveno zavarovanje ne plačajo zavezanci, ki uživajo zdravstveno zavarovanje po drugih oblikah.

Omenjeno plačilo zdravstvenega zavarovanja velja tudi za ostale 3 proizvodne okoliše.

Kakšna je oblika obveščevanja zavezancev prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti?

Zavezanci prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti prejmejo ob zaključku odmernega postopka odločbo o

odmeri prispevka za tekoče leto.

V katerem roku morajo zavezanci prispevkov iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti poravnati svoje obveznosti?

Zavezanci prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti morajo plačevati svoje obveznosti v enakih 3-mesečnih obrokih, ki zapadejo v plačilo vsakega prvega v tromesečju, plačani pa morajo biti najpozneje v 45 dneh po zapadlosti.

Kdaj mora zavezanec plačati razen prispevkov še zamudne obresti in opominske stroške in kakšna je višina obresti in opominskih stroškov?

Po določitvi temeljnega zakona o prispevkih in davkih občanov morajo zavezanci, ki v predpisanih rokih ne plačajo prispevkov, plačati razen rednega prispevka še 9 % obresti letno.

Če zavezanec prispevkov v določenem roku ne plača svoje obveznosti in ga finančni organ s pismenim opominom opomni na plačilo, se mu zaračunajo po določilih zakona o prisilni izterjavi prispevkov in davkov občanov opominski stroški, ki znašajo 150 din za en opomin.

Ali obstajajo olajšave v primeru za delo nezmožne družinske člane za zavezance prispevka iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti?

Zavezancem, katerih katastrski dohodek ne presega 80.000 din letno na družinskega člana, ki preživlja poleg delazmožne družinske člane več kot 2 mladoletna otroka ali odrasle za delo nezmožne družinske člane po 10 % s tem, da celotno znižanje ne sme presegati 50 % odmerjenega prispevka. Tako znižanje prispevka se pa ne prizna za tiste mladoletne otroke, za katere se prejema otroški dodatek.

Zavezancem, katerih katastrski dohodek ne presega letno 120.000 din za družinskega člana in so vsi v družini dela nezmožni po 20 % na člana s tem, da skupna olajšava ne sme presegati 60 % od odmerjenega prispevka.

Kakšne so olajšave v primeru izdatkov za zdravljenje in stroškov za pogreb družinskih članov?

Zavezancem prispevka, ki so imeli izdatke za zdravljenje družinskih članov ter pogrebne stroške umrlih družinskih članov nad 10.000 din, se prizna olajšava v višini plačanih stroškov 100 % po odbitku 10.000 din.

Kot pogrebni stroški se ne priznajo za olajšavo:

osmrtnice, nabava spomenika, nabava hrane in pijače za sedmino ter nakup tekstila.

Prav tako se znižajo skupni stroški za znesek, katerega Zavod za socialno zavarovanje povrne.

Do katerega leta starosti se pri olajšavi štejejo otroci za mladoletnike?

Za mladoletne otroke se štejejo šoloobvezni otroci v starosti do 15 let.

Kateré osebe se v smislu olajšav štejejo za odrasle delane- zmožne osebe?

Za odrasle delanezmožne osebe se štejejo tisti, ki so nad 50 % dela nezmožni, slepi, moški nad 60 let, ženske nad 55 let starosti in bolniki, ki so bili pretežno del leta nezmožni za delo.

Ta pojasnila se nanašajo na zavezance prispevkov iz osebne- ga dohodka od kmetijske dejavnosti na območju občine Žalec.

Kooperant Zabukovnik Franc — gozdarji Jug, upravnik obrata Polzela, tovariš Lilija Alojz in šef kooperacije Jezernik Franc se ozirajo s pobočja Oljke na Dobrič in Andraž ter se sprašujejo: »Bo leto 1966 bolj rodovitno? Bodo raznesli po Sloveniji vagoni kvalitetnih jabolk in hrušk glas o teh sadonosnih gričkih? Bodo brnele kosilnice, mukali pitanci v polnih hlevih, pokale preše in donele vesele pesmi zadovoljnih kmetovalcev? Spogledali so se in skomignili z rameni

RAZGOVOR s kooperanti

Vožnja z mopedom je v teh hladnih dneh in na spolzkih tleh precej tvegana in nevarna, zato me je upravnik obrata Polzela povabil v fička in že sva zdrvela proti Ločici. Tu sva želela obiskati kooperanta Kolenc Vladota. V kuhinji sva našla le njegovo ženo, ki nama je prijazno pojasnila, da Vlado leži, ker ga je že tretjič vrgla gripa in ga poštešno »kuha«.

Dovolila nama je, da sva si ogledala hlev, v katerem so pitanci treh starosti. Od teh sta dva že godna za oddajo. Na drugi strani hodnika stojijo tri sivke in konj, ki se s strahom ozira proti lopi, v kateri stoji njegov resni konkurent traktor.

Gospodinja nama je še povedala, da oddajo dnevno 14 litrov mleka kljub teletu in eni že visoki breji kravi. Oba z močnem malo skrbni izid praktičnega dela izpita za traktor. Na PO Polzela potekajo sedaj praktične vožnje s traktorji kot priprava za izpit za kooperante, ki že imajo traktorje in za kooperante, ki jih žele imeti.

Ob odhodu sva zaželela Vladu skorajšnje okrevanje.

Kooperanta Turnšek Pongraca sva srečala v Ločici, ko je peljal visok voz žagovine. Sama sva si ogledala njegov sadovnjak, v katerem so jablane že skoraj strnile krone, tako da so bila vmesna drevesa sliv utesnjena in jih je umni sadjar že izkrčil.

Na železniški postaji Polzela je stalo poleg vagonov nekaj voz. Kooperanti so razkladali hmeljevke in se dušali nad hojevskami, ki jih je več kot polovica. Znano je, da ima hojka kot hmeljevka zelo kratko življenjsko dobo v primerjavi s smreko.

Odločila sva se, da obiščeva še kooperanta Satler Miha na Prelogah. Med potjo sva si ogledala površine Novoga kloštra, ki bodo prešle pod upravo obrata Polzela. Hotela sva naravnost preveriti panj, a so naju razdražene čebele napadle. V globokem predklonu sva jim pokazala pete, vendar malo prepozno in tako jo

brez posledic le nisva odnesla. Krenila sva mimo zapuščenega cvetličnega steklenjaka in jezerca, v katerem domujejo raki, skozi sadovnjak, mimo kamnoloma vulkanskega tufa in po ne preslabi, vendar popravila potrebni cesti.

Tovariš Satler Miha je imel domač praznik — koline. Ravno je polnil zadnji kot z vratino. Seveda se je razvila strokovna mesarska debata, v kateri smo bili vsi kar precej glasni. Za veliko mizo je stekel pogovor o možnosti izkoriščanja traktorja. Na tem težkem terenu bi bil uporaben največ za vožnje, ker oranje otežkoča precejšen nagib njiv. Tovariš Miha je povzel: »S kosilnico smo zelo zadovoljni. Brdovškovi so z njo pokosili prav vse, tudi najbolj nagnjene lege tako, da jo je eden držal na gornjem koncu z vrvjo.«

»Tebi sem dolžan še odgovor,« de gledaje mene tovariš Miha. »Jaz načelno nisem bil nikoli zoper kosilnico, da veš! Toda v mislih sem imel vedno tisto težko z boks motorjem in velikimi železnimi kolesi iz leta 1942, ki so jo imeli med okupacijo v Novem kloštru. Kosec, ki je kosil z njo eno uro, je bil ves dan nespodoben za delo. S tako kosilnico si na naših pobočjih res ne bi mogel nič pomagati. Ta kosilnica je izpopolnjena. Saj nas, Brdovškove in Jajške rešuje pomajnkanka delovne sile.«

Večerni somrak je že legel v dolino, ko sva se z upravnikom poslovala s prijetnim občutkom zadovoljstva, saj sva sproščeno klepetala s človekom, ki je velik del svojega življenja žrtvoval za uspešen gospodarski in politični razvoj svoje ožje domovine.

Ob koncu razgovora pozivam vse kooperante k sodelovanju. Nič hudega, če nam napišete prispevek z ostarelo in od dela utrujeno roko, mi ga bomo uredili. Za nas je važna izvirnost vašega dopisa.

Vsem bralcem »Hmeljarja« želim srečno, uspešno, zdravja in osebnega zadovoljstva polno novo leto 1966.

Urednik

Pridelovalci hmelja in koruze

POSPRAVITE Z NJIV, SEŽGITE, KOMPOSTIRAJTE ALI UPORABITE ZA STELJO HMELJEVINO IN POKRMITE ALI UPORABITE ZA STELJO KORUZNICO DO 31. MARCA. PREVENTIVNO ZATIRANJE PROSENE VEŠČE JE OBVEZNO IN ZA TISTEGA, KI NE BO OPRAVIL ZGORAJ NAVEDENIH OPRAVIL, KAZNIVO.

Gosenica tega škodljivca prezimi v koruznici ali hmeljevini in dela veliko škodo na teh rastlinah. Koruznico žanjite čim nižje, kompost pa prekrijte s plastjo zemlje!

Kmetijski inšpektor
Ivan Glušič

KORISTNE DROBTINICE

ČEBULO OBESI V DIM, nič ji ne škoduje in spomladi ne odžene.

JAJCA OHRANIS SVEŽA, če jih daš v slano vodo in pustiš tako dolgo, da potonejo. Nato jih vzemi, obriši in spravi v suh pesek, otrobe ali žaganje. Taka jajca ostanejo sveža leto in dan in so prijetnega okusa.

KOKOSI NESEJO POZIMI, če jim poskrbiš to, kar imajo poleti: topel kokošnjak, vsaj ob hudem mrazu tople vode in tople hrane. Konopljinu in laneno seme pospešuje nesenje jajc ob vsakem času.

LED Z OKEN HITRO ZGINE, če ga obrišeš s čisto gobo, namočeno v osoljeni vodi.

ČISTO MLEKO SPOZNAŠ, če kaneš kapljico na nohet; če je čisto, obvisi, če je primešana voda, odteče.

TEHNIČNI MUZEJ SLOVENIJE IMA TUDI KMETIJSKI ODDELEK, ZA KATEREGA ZBIRA KOMISIJA ZA URE DITEV TEGA ODDELKA PRI BIOTEHNIŠKI FAKULTETI LJUBLJANA, KREKOV TRG 1, DOMAČO IN TUJO STAREJSO STROKOVNO LITERATURO, KATASTRSKE SKICE, SLIKE, STARO OPREMO NA KMETIJAH, STARO ORODJE IN STROJE. CE IMATE DOMA KAJ TAKEGA, SPOROCITE OMEJENI KOMISIJI.

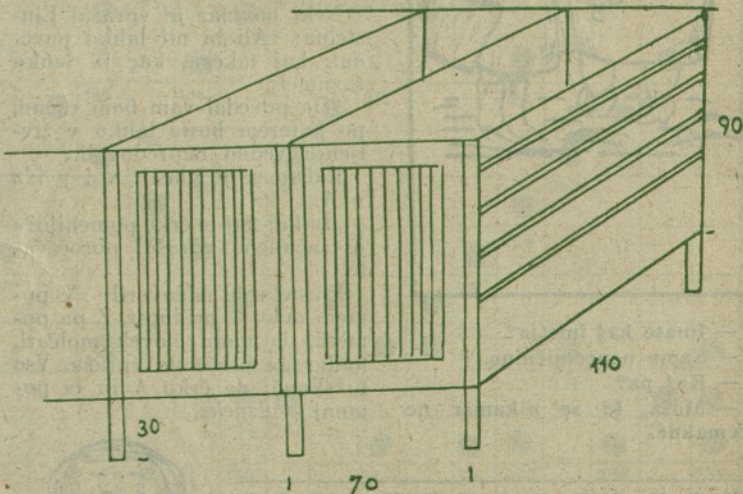
ZA ZIMSKÉ VEČERE

Srečolov s trnkom

Iz pisanega papirja si naredimo klobučke v obliki stožca, kakor jih kaže slika. Vsak klobuček dobi na vrhu obroček iz tanke žice. Čim več je takih klobučkov, tem bolje. Pod vsakega skrijemo kak dobiček: sladkorček, oreh, keks in podobno. Vse skupaj lahko pri- nesemo na velikem pladnju v

sobo. Otroška družba naj zdaj s trnkom lovi klobučke. Na kratko šibo pritrdimo nit, na koncu niti pa zapognjeno bučko. Spretni »ribiči« naj zdaj s »trnkom« ujamejo klobuček za klobučkom, se pravi ujeti morajo obroček vrh klobučka in s tem klobuček vzdigniti. Kar je pod klobučkom, je srečni ribič ujel zase! Da ne bo nereda in prepira, naj lovijo »ribiči« lepo po vrsti. Takšen ribji lov kaj prijetno poživi vsako otroško družbo in odrasle, če sodelujejo.

Boks za sesna teleta

SMEHOBNOVEM LETU

S CELJSKEGA TRGA

- Koliko stane jajce?
— Osemdeset starih ali 8 novih dinarjev.
— Prosim 8 svežih. Stane?
— Tisoč dinarjev.
— Da, pogledajte račun. Cena vsakega jajca je napisana posebej za vsak komad:

888

88

8

8

8

1000

in preizkus:

1000 din : 8 din = 1

20 2

40 5

8

Matematično prepričan potrošnik je kupil jajca zato, ker jih je rabil za otroke.

NAJLEPSA MUZIKA

Mati je kuhala koruzne žgance. Ko so bili v skledi, jih je polila z vročo zabelo, da je močno zašumelo. »Vidiš, fant, to je pa lepa viža,« pravi oče. »Samo prekratka je.« zayzdihne sin.

- Imate kaj imetja?
— Samo nepremičnino.
— Kaj pa?
— Moža, ki se nikamor ne premakne.

SREČA

Uslužbenec: »Tovariš direktor, danes je 15 let, odkar sem pri vas v službi.«

Direktor: »No, ali zdaj vidite, kakšno srečo imate? Vsako podjetje ne obstoji tako dolgo.«

TOLAŽBA

Ko še z golo ritko sem okrog hlačal, me mama tolažila je s piškotki, odkar odrasel človek sem postal, me za tolažbo pitajo — z odstotki...

UGANKA

Prostrana odeja, ki daje nam kruh, po dežju jo žeja, če zrak je presuh. Pozimi je bela, spomladi zelena, poleti rumena, v jeseni uvela.

(RAJF.N)

- Micka, boš prišla čez štiri-najst dni na mojo poroko?
— Bom. Katero boš pa vzel?
— Tebe.

ANEKDOTA

Neki novinar je vprašal Einsteina: »Ali bi mi lahko povedali kaj takega, kar bi lahko razumel?«

»Da povedal vam bom račun, po katerem boste lahko v življenju vedno napredovali.«

Račun se je glasil: $x + y + z = A$

»In kaj naj te črke pomenijo?« je začudeno vprašal poročevallec.

Einstein je odgovoril: »X pomeni delo, Y pridnost, Z pa pomeni, da mora človek molčati, kadar ga nihče ne vpraša. Vse to skupaj da črko A in ta pomeni — uspeh.«

NAGRADNA

1. nagrada: 10.000; 2. nagrada: 5.000; 3. nagrada 3.000 dinarjev.

203 navpično, 234 in 241 vodoravno — Novoletna želja uredništva!

Ker so v križanki nekatere besede oziroma rešitve težke, navajamo spodaj pravilno izpisane besede, reševalce pa jih mora sam, na podlagi opisov postaviti na pravo mesto.

VODORAVNO: KOMITAT, RALSTON, TOMBA, MAORI, ODATE, UTIEL, STASEN, MUZIKAL, SIC.

NAVPIČNO: CID, ORAKELJ, EMU, KAIN, LILIPUT, AST, IKUNO, ASA, IAAF, BOISE, TUDJUH, DADAIZEM, STARMAN, ARISTID, ONEIL, EVLAH, KEI, KOPT, VUS.

VODORAVNO: 1. svetlobno telo, 8. celica, 14. sredstvo proti peronospori, 24. mesto v Kanadi, tudi sorta jabolka, 25. sorodnica (pomanj.), 26. igra na karte, 27. del mikroskopa, 28. ustvariti si sliko (dobro, slabo), 29. nadomestilo za stroške službenega potovanja, 31. kraj ob Soči, 33. napad, naval, 34. povdaril prislov, 36. je lastnik nečesa, 37. vrsta jabolka, drugi najvišji cerkveni dostojanstvenik, 39. barva igralnih kart, 41. del kopnega, 42. kratica za vrsto jablanovih podlag, 43. češki filmski režiser režiral film »Vesna«, 45. vrsta dušičnega gnojila, 47. penec vino, 48. prebivalec Raše, 50. te (srbhr.), 51. okraj (na Madžarskem), 53. dva sičnika, 54. prislov časa in načina, 56. prislov omejitve, 57. pripadnik roda vojske, 59. kemični znak za lahko kovino, 60. močno telesno in duševno naprežanje, 61. solmizacijski zlog, 62. reka v Švici, 64. ameriški atlet, 66. geometrijsko telo, 69. neznanka v matematiki, 70. Ludolfovo število, 71. začetek tekmovanja, 73. del imena osvobodilnega gibanja v Laosu, 74. sredstvo za pranje, 75. volilna skrinjica, 77. visok vrh nad Prespanskim jezerom, 80. kratica tovarne za izdelavo televizorjev, 82. veznik, 83. del roke, 84. ameriški pesnik in pisatelj (Edgar Allan), 85. npravoslovje, 86. padavina, 88. ograja, 89. poljedelski stroj, 95. učenje, 96. vzletišče letal na letalonosilkah, 98. ravnalec, načrtovalec, 100. pojav na vodi v hudi zimi, 101. monopolistična družba več podjetij, 102. kemični znak za bizmut, 103. pregrinjala za mizo, 104. roparica z dragim krznom, 105. izvidnik, 106. del tovarne, 108. otok v Karibskem morju južno od Haitija, 109. stročnica, 110. vzor, vzgled, vzornik (drugi sklon), 113. grob, grobnica, 115. reka na Aljaski, ki se izliva v Beaufortovo morje, 117. pogovor (fraz), 118. nogometaš Dinama iz Zagreba, 119. črta navpičnica, redno stanje, 120. zdravilna rastlina, 123. odprtina v zidu, 124. plesnoba na vinu, 125. kraj v Savinjski dolini, 126. suha zemlja, 127. Delavski svet, 129. država v Severni Ameriki (kratica), 130. kemični znak za kobalt, 131. sidro, tudi del elektromagneta, 132. prisilna izterjava obveznosti, 134. nali-

vati, 137. oslov glas, 138. drevo in grm, primeren les za drogove v žičnicah, 140. padec, 140 a. novosadski industrijski kombinat (kratica), 142. prvotni prebivalci Nove Zelandije, 144. mesto v severnem delu otoka Honshu ob reki No-shiro, 146. kemični znak erbij, 147. odcepitev, odločitev, 150. kazalni znamenje, 151. pivski vzklík, 152. tovariši, prijatelji (tujka fr. izvora), 155. oljčni plodovi, 157. kraj ob reki in reka, ki se izliva v Baltaško jezero, 158. kraj v Spaniji zah. od Valencie, 160. reka v Italiji, 162. konstruktor prvega plinskega motorja do 100 KS, specialist za ladijske motorje, 163. kemični znak za silicij, 164. železov oksid, 165. kapusnica, 166. kraj v Indiji severozahodno od zaliva Cambay, 169. zasmehovanje, 175. ameriški politik, pravnik, Eisenhowerjev svetovalec (Harold, fon.), 177. nemški predlog, 178. naslov, 180. okrajšava za enkalon, 181. površinska mera, 182. kratica za »avdicija«, 183. eden od prvih ruskih kozmonavtov, 185. kraj v SZ, sedanji Kalinin na progi Moskva Lenin-grad (drugi skl.), 187. različna soglasnika, 188. filozofski nazor, čut za stvarnost, 189. iztek, 192. geometrijski pojem, 194. dolina, tudi več krajev v Sloveniji, 195. jugoslovanski kolestar, zmagovalce letošnje dirke po Jugoslaviji, 196. kratica velike atletske prireditve v Jugoslaviji pred par leti, 197. neposlusen, neubogljiv, 200. vrsta opere, 202. krčevina, laz, 204. polnjenje, 205. geometrijski pojem, 207. mahoma, 208. književni zgodovinar in etnograf prof. v Pragi za jugoslovanske jezike, rojen v Dertelju pri Ptuj (1861-1952 Matija), 209. smučarski klub, 211. njej, ji, 212. letalec, 214. najstarejši grški kralj v Trojanski vojni, starosta v družbi, 215. njive, 217. tako (lat.), 218. gradbeni material, zdrbljen kamen, 220. gora v Švici, 221. začetnici jugoslovanskega kiparja, ki je ustvarjal v ZDA, 222. mesto v ZDA ob istoimenskem jezeru, 223. črta sečnica, 224. kontrolor, Gogoljeva drama, 227. naslov perzijskega vladarja, 228. prepoved, ugovor (pravica velesil v OZN), 229. okrajšano žensko ime, 232. kratica za neznanca, 233. predor, 234. glej uvod, 240. pokrajina v Jugoslaviji, 241. glej uvod.

NAVPIČNO: 1. stari grad v Savinjski dolini, 2. kemični element (Sb), strateška prvina uporablja se za tiskarske barve, 3. majhen rt, 4. jaz (dr. skl. množ.), 5. kemični znak za trdo kovino, 6. španski narodni junak, 7. prebivalci Aonije, 8. predmet (pomanj.), 9. barva kože, 10. polotok v Grčiji, 11. mesto ob francoski rivieri, 12. mitološki letalec, 13. kemični znak za apno, 14. pokrajina v Srbiji, 15. jezero v Sibiriji, 16. prekla, 17. rdeči križ, 18. medmet, 19. reka v SZ, 20. prevozno sredstvo, 21. visoka planota, 22. kovaška potrebščina, 23. preročišče, 26. ladja za prevoz goriva, 30. vrsta noja, 31. nemška luka, 32. keks, 35. vznesenost, zanos, 38. isto kot 127 vod, 39. zver iz rodu mačk, 40. znamenje zločina (po bibliji ubil brata Abela) (j je i), 43. okras ženskega perila (edn.), 44. dvojica, 46. ime črke, 48. sito, mreža, 49. avtomobilska oznaka za Novi Sad, 52. reka v Franciji, pritok Loire, 54. središče hmeljarstva v CSR, 55. državna blagajna, 57. pritisk, 58. sodoben ples (fon.), 61. pravilna dežela, pritlikavec, 62. nemški filozof

KRIŽANKA

(Georg), 63. isto kot 146. vod., 65. avtonomna pokrajina (kratica), 67. ženski pevski glas, 68. rumen prah v hmeljskem storžku, 70. kovanec, 72. potok v Sav. dolni delno reguliran, 74. žival severnih morij z močnimi okli, 76. termin, 77. števnik, 78. kraj na Japonskem severozahodno od Osake, 79. mesni izdelek, 81. redni dohodek od naložene glavnice, 83. volnena ogrinjalka, velik šal, 86. poželjenje, 87. ime črke, 88. del železniške proge, tudi del vrat, 89. tokovni odjemnik pri trolejbusu, 90. ovčje krzno, 91. staroperzijski vladar, 92. avtomobilska oznaka za okraj Kutina, 93. v njej se odraža moč vsake armade, 94. priimek narodnega heroja (Lola), 96. tisti, ki dela z orodjem za izkop zemlje, 97. ime oceana, 98. plavalni klub, 99. vrsta hrushke (ronka),

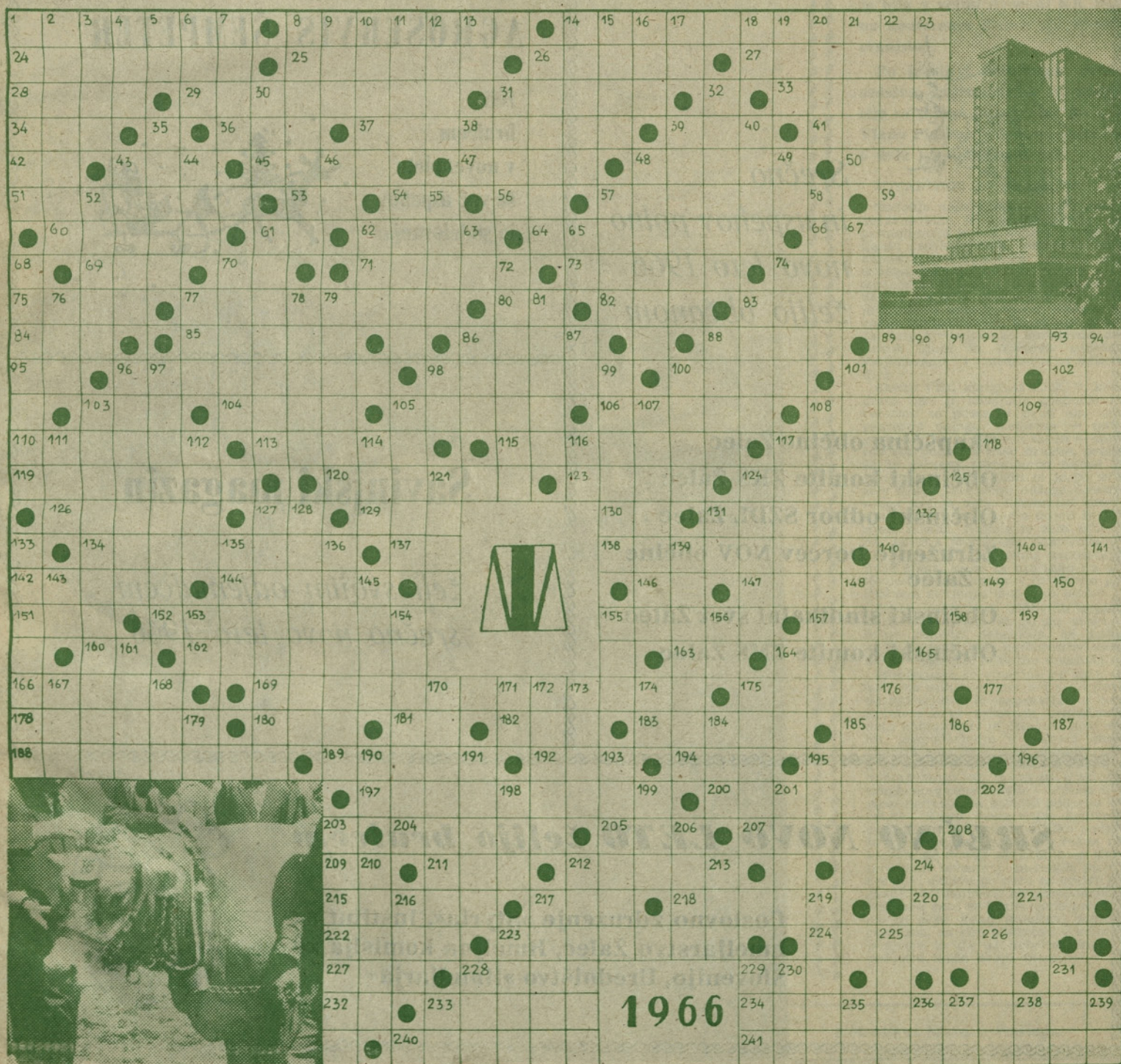
100. gozdna žival, 101. pristojbina, kolovina, 103. bolezen hmelja, vinske trte, 105. moško ime (pomanj.), 107. dvočlenik, daljnogled, 108. moško ime, (ledeni mož 2. skl.), 109. toikalni instrument, 111. pristaniška naprava, 112. rastlina iz družine lilij, 114. hiter, uren, 116. avtomobilska oznaka Nizozemske, 117. kraj v Sloveniji pod Veliko goro, 118. jadranski otok, 121. kratica za mednarodno atletsko federacijo, 124. kraj v zvezni državi ZDA Idaho, jugozahodno od Idaho City, 125. otočje v Indoneziji severno od otoka Bangka, 127. umetniška smer, ki zahteva nebrzdano domišljijo »da-daa«, 128. priimek nogometaša zagrebske Lokomotive, 131. začetnici prilinka in imena filmskega režiserja »Na svoji zemlji« rojen v Slapu ob Idrijci, 132. kratica italijanske

radio in TV mreže, 133. savinjski kmet, 135. decimalna vejica, 136. jezik Italov (nekdanji rodovi v Italiji), 139. grški pesnik; slikar, državnik, 140. zveste domače živali, 141. vrsta traktorskega priključka, 143. okrajšan podredni veznik, 145. bivši britanski premier tudi zunanji minister v Churchillovi vladi, 148. pripadnik elastične politike, 149. reka v vzhodnem Pakistanu pritok Gangesa, 153. k, do v (lat.), 154. navpično neustrezen, neresničen, 155. makedonsko kolo, 156. oseb. zaimsek, 159. naelektrjen delec, 161. ptica roparica, 164. kratica za radio in televizijo, 165. ameriški dramatik (1888-1953 Evgen »ANNA Christie« fon.), 167. vstavi ADE, 168. visoke igralne karte, 170. pokajševanje, težko govorjenje po prehladu, 171. ljudska pritrilnica, 172. jugoslovanski šahovski veleomjer, 173. vpad, nasilen vohod v prostor, 174. kratica za starejši, 175. pristanišče ob izlivu Vardara v Egejsko morje, 176. kraj pod Malim Kavkazom ob reki Kura, 179. začetek azbuke, 184. ameriško moško ime, 186. naš in srbohrvaški soglasnik, 187. bela koža na očesni roženici, 190. kemijski znak za cink, 191. voditelj, 193.

mlada krava, 195. glas zvona, 196. vratar, 198. zidano obrežje, pristanišče (j je enako i), 199. reka v Afriki, 201. ameriški pisatelj (Grei »Jezdec skratne kadulje), 202. pripadnik velikega slovanskega naroda, 203. glej uvod, 206. krščanski poto-mec starih Egipčanov, 208. mesto v Franciji ob reki Mosell, 210. muslimanska verska knjiga, 212. gostinski vajenec, 213. tuje žensko ime, 214. reka v Laosu, pritok Bang Fay-a, 216. neparen, 217. kmečko opravilo, 219. način prsnega plavanja, 223. osnovna krma, 225. nevarna zver tudi v naših gozdovih, 226. klarinetu podobno leseno pihalo, 228. kratica hrvatskega tednika za razvedrilo, 229. kratica za akademski naslov, 230. svetopisemska oseba (zgradil ladjo pred potopom), 231. oznaka za vrsto motornega olja, 233. kazalni zaimsek, 235. različna samoglasnika, 236. začetnici predsednika Zvezne ljudske skupščine, 237. 21. in 25. črka abecede, 238. vstavi VL, 239. z rimskimi številkami 1100.

Rešitve pošljite do 20. januarja na uredništvo Hmeljarja Zalec.

DM

Kmetijski kombinat Žalec

s svojimi obrati in poslovalnicami želi vsem svojim delavcem,
kooperantom, sodelavcem in poslovnim tovarišem

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1966

*Srečno
in uspehov polno
novo leto 1966
želijo občanom*

Skupščina občine Žalec
Občinski komite ZKS Žalec
Občinski odbor SZDL Žalec
Združenje borcev NOV občine
Žalec
Občinski sindikalni svet Žalec
Občinski komite ZMS Žalec

AGROSERVIS ŠEMPETER

želi
bralcem
v novem letu
še več uspehov
in sodelovanja

Savinjski magazin

*želi svojim odjemalcem
srečno novo leto 1966*

SREČNO NOVO LETO želijo bralcem

Poslovno združenje »Styria«, Inštitut za
hmeljarstvo Žalec, Hmeljna komisija za
Slovenijo, Uredništvo »Hmeljarja«

